

YUNUS KAPLAN**

Belîğî ve Dîvânçesi*

Beligi and His Divanche

Ö Z E T

Klasik Türk şîirinde zîrenin yaşadığı bir dönem olan 16. yüzyılda sayısız şair yetişmiştir. Bu şairlerinden biri de hayatı hakkında kaynaklarda verilen bilgilerin oldukça sınırlı olduğu Belîğî'dir. İstanbullu olan şairin doğum tarihi ve asıl ismi bilinmemektedir. Meslek olarak yeniçeriliği seçmiş ve III. Murad devrinde ölmüştür.

Tezkireci Latîfî'ye göre Belîğî, dîvân sahibi bir şairdir. Ancak bu eserin herhangi bir nüshasına şimdiye kadar ulaşılammış olsa da şîir mecmualarında şairin bir dîvânçe oluşturacak kadar çok şîiri kayıtlıdır. Genellikle âşıkane ve rindane tarzda şîirler yazan Belîğî'nin şairliğinden tezkireciler övgüyle bahsetmişlerdir. Yazdığı şîirlerle dîvan edebiyatının iyi bir temsilcisi olduğunu ispat eden Belîğî, yaşadığı dönemin edebî zevkini bu şîirlere aksettirmede oldukça başarılı olmuştur. Vezin, kafiye ve nazım şekillerini şîire tatbik etmede oldukça başarılı olan şair, bu başarıyı mazmunları kullanma ve ince hayaller bulmada da göstermiştir.

Bu çalışmada önce; Belîğî'nin şîir mecmuaları ve çeşitli biyografik kaynakların taranması neticesinde tespit edilen şîirlerinin şekil ve muhteva özellikleri üzerinde durulacak; daha sonra klasik dîvan tertibine uygun bir sıralanışla bu şîirlerin çeviri yazılı metnine yer verilerek şairin Dîvânçe'si oluşturulacaktır.

ANAHTAR KELİMELEK

Klasik Türk şîiri, 16. Yüzyıl, Belîğî, Dîvânçe.

ABSTRACT

Numerous poets grew in 16th century which is a period when the peak was seen in the classical Turkish poetry. One of these poets is Beligi that the information on his life from the sources is very limited. The date of birth and real name of the poet who is from İstanbul are not known. He chose the janizary as occupation and he died in Murat the Third's period.

Latîfî, a collector of the biographies thought that Beligi is a poet who has dîvan. However, many of his poetries which are enough to make a dîvanche are recorded in the poetry journals even if any copies of his dîvan has not been able to be reached up to now. The collectors of biography spoke highly of Beligi's poesy that he wrote generally in the amorous and unconventional style. Beligi who demonstrated that he was the good representative of the dîvan literature with the poetries that he wrote succeeded in reflecting the literary pleasure of period, when he lived, into those poetries. The poet who was very successful at carrying out the rhythm, rhyme and verse forms into the poetry indicated his success in using the poetic themes and finding the nice imaginations.

In this study, the form and content features of his determined poetries will be firstly emphasized as a result of the literature review related to Beligi's poetry journals and the various biographies; then, the poetry's dîvanche will be formed as those poetries' translated-written text is included in an appropriate array to the classical dîvan formation.

KEYWORDS

Classical Turkish Poetry, 16th Century, Beligi, Divanche.

* Makalenin Geliş Tarihi: 23.03.2019 / Kabul Tarihi: 02.05.2019.

** Doç. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, (yunuskaplan80@gmail.com), Orcid Id: 0000-0003-3139-2193.

Giriş

16. yüzyıl, Osmanlı'nın sahip olduğu ihtişama paralel olarak birçok alanda olduğu gibi edebî alanda da zirvenin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde yetişmiş birçok şairin hayatı ve yazdıkları eserler hakkında tezkireler ve çeşitli biyografik kaynaklarda verilmiş olan bilgiler bunun en güzel ispatıdır. Bu kaynaklarda, hayatları hakkında bilgi verilen bazı şairlerin eserleri günümüze ulaşmış bazılarının eserleri ise çeşitli sebeplerle kaybolmuştur. Bazı şairlerin eserleri her ne kadar günümüze ulaşmamış olsa da zengin muhtevalarıyla klasik Türk edebiyatının kırkambarı olarak kabul edilen şiir mecmualarında, bu türden şairlerin sayısız şiirlerine rastlamak mümkündür.

Tezkireler ve çeşitli biyografik kaynaklarda hayatı ve eserleri hakkında bilgiler verilen; ancak yazmış olduğu herhangi bir eseri günümüze ulaşmayan divan şairlerinden biri de Belîğî'dir. *Dîvân* sahibi olduğu belirtilen şairin şimdilik bu eserinin herhangi bir nüshasına ulaşamamıştır. Ancak çeşitli şiir mecmualarında Belîğî'ye ait, bir dîvânçe oluşturacak kadar çok şiiri kayıtlıdır. Bu çalışmada; şiir mecmuaları ve çeşitli biyografik kaynakların taranması neticesinde şaire ait olduğu tespit edilen 120 şiirin şekil ve muhteva özellikleri üzerinde durularak bu şiirlerin çeviri yazılı metnine yer verilmiştir.

Belîğî'nin Hayatı

Belîğî, İstanbul'da doğmuştur. Hayatı hakkında eldeki bilgiler sınırlıdır. Doğum tarihi ve asıl ismi hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Kuloğullarından yani babası gibi yeniçeri sınıfındandır. İyi bir eğitim almıştır. Gelibolulu Âlî, Belîğî'nin yeniçeri olmasına rağmen bu mesleğe sıcak bakmayıp Halvetî şeyhlerinden Sarhoş Bâlî Efendi (öl. 1572-73)'ye intisap ederek tasavvufa meylettiğini söyler (İsen 1994: 199).

Kaf-zâde Fâizî'ye göre (Kayabaşı 1997: 203) Sultan Murad (sal. 1574-95) devrinin başlarında hayatta olan Belîğî'nin ölüm tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Mehmed Süreyyâ (Akbar 1995: 368) Belîğî'nin

970/1562 yılına doğru vefat ettiğini söylerken; Müstakim-zâde ise (Müstakim-zâde Süleyman Sadeddin vr. 147b) III. Murad (sal. 1574-95) devrinde öldüğünü belirtir.

Biyografik kaynaklardaki bu bilgiler dışında İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi "T 1826" numaralı şiir mecmuasında Belîğî'nin II. Selim (sal. 1566-74)'in 974/1566 yılındaki cülusuna tarih düşürmek için yazdığı bir kıt'a kayıtlıdır. Bu kıtadan hareketle şairin bu tarihte hayatta olduğu anlaşılmaktadır. Bu da Müstakim-zâde'nin, Belîğî'nin III. Murad devrinde öldüğüne dair verdiği bilginin doğru olma ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Eserleri

Latîfî dışında hiçbir tezkireci, Belîğî'nin herhangi bir eserinin olup olmadığı hakkında değerlendirmede bulunmamıştır. Latîfî ise şair hakkında bilgi verirken "Fârisidân ve sâhib-dîvân ekser-i eş'ârı hâtır-nişân-ı yârândur" diyerek Belîğî'nin bir *Dîvân*'ının olduğunu ifade etmiştir. Bu ibare dışında şairin herhangi bir eserinin olduğuna dair elde kayıt bulunmamaktadır.

Belîğî Dîvânı'nın şimdilik herhangi bir nüshasına ulaşılabilmemiş değildir. Her ne kadar şairin bu eseri günümüze ulaşmamış olsa da biyografik kaynaklar ve şiir mecmuaları üzerinde yapmış olduğumuz taramalar neticesinde şaire ait bir dîvânçe teşkil edecek kadar çok manzumenin kayıtlı olduğunu tespit ettik. Bu manzumelerin toplam sayısı 95'i gazel, 1'i kaside, 4'ü tahmis, 1'i muhammes, 1'i tesdis, 1'i kıt'a ve 17'si matla olmak üzere 120'dir.

Edebî Kişiliği

Divan şairlerinin edebî kişilikleri üzerindeki değerlendirmeler hakkında başvurulacak ilk kaynak olan tezkirelerde, Belîğî'nin şairliğinden övgüyle bahsedilmektedir.

Latîfî, Belîğî'nin Farsça bildiğini ve birçok kişinin onun şiirlerini ezbere okuduğunu söyler. Ayrıca 16. yüzyıl şairlerinden olan ve birçok

şairin yetişmesinde hocalık rolü üstlenen Zâtî'nin, onun şiirlerini beğendiğini belirtir. Zâtî'ye göre Belîğî, devrin yetenekli şairlerinden biridir. Özellikle kahve hakkında yazdığı gazel, Anadolu'da kahveyle ilgili yazılan ilk gazeldir (Canım 2018: 151).

Belîğî'nin şiire olan düşkünlüğünden bahseden Âşık Çelebi, şairin bu yönünü kendine has üslubuyla "*Donanma olup yoldaşlarıyla denize sefere çıksa gazel gemisi yeterlidir deyip ancak şiir arzusuyla vakit geçirirdi. Kara seferi olsa diğerleri hisara yürür bu ise hayal kalesinin fethine çalışırdı.*" şeklinde açıkladıktan sonra tüfek kullanmayı kuru bir heves olarak gören Belîğî'nin; kalemi tüfek, noktaya benzeyen beni kurşun, mana ve hayali ise bir av olarak gördüğünü söyler (Kılıç 2018: 183).

Ahdî'ye göre Belîğî, şiire muktedir, fasih edaya sahip bir şairdir. Onun laubali ve gönül çekici şiirleri rindane özellik taşır. Özellikle yazmış olduğu birçok âşıkane gazeli, nefis ve selistir (Solmaz 2018: 128).

Belîğî'nin şairliğinden övgüyle bahseden bir başka tezkireci de Kınalı-zâde Hasan Çelebi'dir. Ona göre Belîğî, şiir yazmada mahir ve kudretli bir şairdir. Özellikle kahve hakkında yazdığı gazeli adeta bir destan gibi meşhur olmuş, kahve fincanı gibi elden ele dolaşıp dilden dile düşmüştür (Eyduran 2017: 240).

Gelibolulu Âlî ise Belîğî'nin edebî kişiliğiyle ilgili olarak bir anekdot aktarır. Bu anekdoda göre Belîğî;

*Dilümüz aırlayamaz şüfî biziüm kâl ehli
Bî-zebân söyleşeliüm var ise bir hâl ehli*

matlı gazelini kendisine getirerek bu şiir hakkında değerlendirmede bulunmasını ister. Gelibolulu Âlî de şaire, bu gazelin anlam itibarıyla tanzir edilemeyecek kadar güzel olduğunu söyleyerek (İsen 1994: 199) şairliği hakkındaki olumlu düşüncesini dile getirmiştir.

Bir şairin edebî kişiliğinin tekâmülünde kendine göre büyük gördüğü, sevip beğendiği şairlerin önemli bir etkisi vardır. Bu etkiyi, diğer şairlerin şiirlerine yazılmış olan nazire şiirlerden de tespit etmek mümkündür. Belîğî de mensubu olduğu divan edebiyatının yaygın geleneğine sadık kalarak beğenmiş olduğu şairlerin şiirlerine nazireler yazmaktan geri durmamıştır. 16. yüzyılda derlenmiş olan ve devrinin şiir telakkisini

yansıtması bakımından büyük önem taşıyan *Pervane Bey Mecmuası*'nda Belîğî'nin de birçok nazire şiiri kayıtlıdır. Bu şiirler içinde Belîğî'nin; Necâtî, Ahmed Paşa, Zâtî, Hayretî, Figânî, İshak Çelebi, Hafî, Cezerî Kasım Paşa gibi şairlerin şiirlerine nazireleri bulunmaktadır. Bu da bizlere şairin edebî kişiliği üzerinde bu şairlerin etkisini göstermektedir.

Bir şairin hangi şairlerden etkilendiğini nazire şiirler gibi tahmis, tesdis gibi musammat türünde yazılmış şiirlerden de tespit etmek mümkündür. Belîğî de musammat türünde yazmış olduğu bazı şiirlerle hangi şairlerden etkilendiğini göstermiştir. Belîğî; eldeki dört tahmisin ikisini Halîlî'nin, diğer ikisini ise Hayretî ve Ebusuud Efendi'nin gazellerine yazmıştır. Şair, bilinen tek tesdisini ise Necâtî'nin bir matlana yazmıştır.

Sahip oldukları zengin muhteva itibarıyla edebiyat tarihimizin kırkambarı kabul edilen şiir mecmuaları, yazılmış oldukları devrin edebî zevkini yansıtmaları bakımından oldukça önemli eserlerdir. Bu eserlerdeki kayıtlı şiirlerden hareketle bir şairin yaşadığı dönemde veya sonrasında şiir meraklılarınca beğenilip takdir edildiğini tespit etmek mümkündür. Bu çalışmamızın mihverini oluşturan Belîğî'nin de *Dîvân*'ı kayıp olmasına rağmen mevcut 120 şiirinin mecmualardan hareketle gün yüzüne çıkarılmış olması bunun en güzel örneğini teşkil etmektedir.

Klasik Türk şiirinde şairlerin yazmış oldukları şiirlerde kendi şairlikleri ve şiir anlayışları üzerine birtakım değerlendirmelerde bulunarak ipuçları vermeleri sıkça karşılaşılan bir husustur. Belîğî de birçok divan şairi gibi bu geleneğe uyarak bazı şiirlerinde edebî kişiliği üzerinde değerlendirmelerde bulunmaktan geri durmamıştır.

Belîğî'ye göre şair olmanın önemli şartlarından birisi kişinin tabiatının sağlam/doğru olmasıdır. Çünkü şiire öykünmekle şair olunamamaktadır:

Ey Belîğî kişinüñ olmayıcağ tab'ı selîm
Şi're öykünmek ile şanma ki ol şâ'ir olur G. 33/5

Kendisini yaşadığı dönemin söz ustalarından gören şair, yazmış olduğu şiirlerin başkalarının şiirleriyle karşılaştırılmamasını isteyecek kadar kendinden emindir:

Kıyās itme benüm eş‘ār-ı pāküm nazm-ı eşhāşa
Belîğî şimdi bu ‘aşruñ suhen-pîrâlarındandır G. 34/7

Anadolu’da seçkin şair olarak kendini gören Belîğî, şiir alanında da söz sahibinin kendisi olduğundan dem vurur:

Rūmda şā‘ir-i mümtāz ki dirler o bizüz
Şi‘r fenninde sūhan-sāz ki dirler o bizüz G. 37/1

Sevgilinin dudaklarının vafında şiirlerini renkli şaraba benzeten Belîğî, bu hususta Molla Câmî dışında bir benzerinin olmadığını iddia eder:

Vaşf-ı lebünde şi‘rūñ rengin şarāba beñzer
Yoğdur Belîğî mişlūñ var ise Cāmi vardur G. 31/5

Başka bir beyitte ise kendisini şiir fezasında avını pençesine almış bir doğana benzeterek şairliğiyle övünür:

Fezā-yı şi‘rūñ oldum şāh-bāzı
Belîğî pençeme aldum şikārum G. 60/5

Dil ve Üslubu

Belîğî, şiirlerinde külfetsiz, sade ve anlaşılır bir dil kullanmıştır. Şair, duygu ve düşüncelerini, samimi bir eda ve rahatça söylenmiş izlenimi veren bir tarzda kaleme almıştır.

İçüp ser-çeşme-i Hızrı cihān turdukça turduñ tut
Yaşaduñ rüzigār ile ber-ā-ber ‘ömr sürdüñ tut G. 11/1

Merhem urmañ dostlar sinemde zaħm-ı yāre hiç
Zaħmete girmeñ oñulmak yok durur ol yāre hiç G. 14/1

Künc-i ğamda haste göñlüm derdnāk olmuş yatur
Cānuna kār eylemiş ħasret helāk olmuş yatur G. 27/1

Ķad-i bālā güzel ol kākül-i hoş-bū da güzel
Toğrısın mı diyelüm o da güzel bu da güzel G. 56/1

Bir koyun ala gözli kızınuñ beresinden
Öldüm beni dūr eyledi cānum beresinden G. 65/1

Atasözleri, deyimler ve halk söyleyişleri meramın daha iyi anlaşılması, az sözle çok şey anlatmak ve anlamı daha da güçlendirmek için sıkça kullanılan Türkçedeki önemli dil malzemeleri arasında yer alır. Günlük hayatta konuşma dilinde olduğu kadar edebî metinlerde de nasirler ve şairler bu dil malzemelerinden mümkün olduğunca istifade etmişlerdir. Belîğî de birçok şair gibi manzumelerinde atasözleri, deyimler ve halk söyleyişlerini her fırsatta kullanma yoluna gitmiştir. Şair, bu unsurları vezne uydurmak için bazı kelimelerin Arapça-Farsça karşılığını kullanarak bazılarının ise devrik yapıda kullanımını tercih ederek birtakım tasarruflarda bulunmuştur.

Belîğî'nin şiirlerinde sıkça kullanılan deyimlerin sayıca çokluğu dikkat çekicidir. Şairin kullandığı başlıca deyimler şunlardır: "Tanrı yarattı dememek, elden çıkarmak, hatırı hoş olmak, gönlüne sular serpilme, bugünü yarına koymamak, gam yemek, gözünün üstünde kaşı var de(me)mek, bel bağlamak, can vermek, terkin urmak, yanıp yakılmak, başına kıyamet kopmak, zahmete girmek, aşka düşmek, kanını dökmek, gönlünü almak, tavşana kaç tazıya tut demek, ayıbını yüzüne vurmek, perişan olmak, canına kâr eylemek, gönlü açılmak, sözü uzatmak, gönül bağlamak, can kurtarmak, başına devlet kuşu konmak, gönülden çıkarmak, kan ağlamak, aklını yitirmek, gözünü açmak, baş eğmemek, onulmaz derde uğramak, yerini bilmek, parmak basmak, yele vermek, bir içim su, el yumak, el vermeme, başına kıyamet kopmak, can oynamak, ayıbını yüzüne vurmek..."

Sıkça kullanılan bu deyimlere karşılık Belîğî'nin şiirlerinde karşımıza çıkan atasözlerinin sayısı ise üçle sınırlıdır: "Arife bir gül yeter, son pişmanlık fayda vermez, ne yavuz ol asıl ne yavaş ol basıl".

Belîğî'nin şiirlerinde "irgürmek, sançmak, depretmek, kesek, kamanmak, ışlamak, degme, kaçan, katı, talçınmak, kanı, arıkatmak, semritmek, anı, kimesne, özge, urmak, yopurmak, iñen, yilmek, olar, yarak" gibi günümüz Türkçesinde kullanımdan düşen ancak şairin yaşadığı dönemin dil özelliğini yansıtan bazı arkaik kelimeler de karşımıza çıkmaktadır.

Divan şairlerinin; söylemek istedikleri düşünceleri zihinde daha kalıcı hale getirmek, anlamı güçlendirmek ve ritmik akışkanlığı sağlayarak ahengi artırmak için bazı kelimelerin tekrarlanması ile oluşturulan ikilemeleri kullanmaları sıkça karşımıza çıkan üslup tarzlarından biridir.

Belîğî de şiirlerinde bu üslup tarzından sıkça istifade etme yoluna giderek şiirlerinde ahengi yakalamaya çalışmıştır:

Tîğ-i kahr-ı dehr ile cānā bu cism-i nā-tüvān
Pāre pāre rīze rīze çāk çāk olmuş yatur G. 27/2

Çanda **beñzer ol** dehen cām-ı şarābuñ ‘aynına
Bāde **beñzer** beñzemez **ol** la¹-i nābuñ ‘aynına G. 74/1

Zahm-ı sīnem gibi hergiz **oñmadı** bağrum **başı**
Oñmaduğ başuñ cihānda lā-cerem **oñmaz** işi G. 81/1

Belîğî’ nin Şiirlerinde Şekil ve Muhteva Özellikleri

Belîğî, bütün şiirlerini klasik Türk edebiyatında kullanılan “gazel, kaside, tahmis, muhammes, tesdis, kıta” ve “matla” nazım şekilleriyle kaleme almıştır.

Belîğî’nin tespit edilebilen tek kasidesi 91 beyitten müteşekkil olup 16. yüzyıl şeyhülislamlarından, Kadrî mahlasıyla şiirler söyleyen Ispartalı Abdulkadir Efendi (öl. 1551)’nin çok meşhur olan ve birçok şair tarafından tanzir edilen, aşağıdaki matla beytine sahip kasidesine naziredir:

Şāf-dil olup sebük-rūh ol mey-i rūşen gibi
Tīre-ṭāb’ olup girān-cān olma dūrd-i den gibi

Şairin en çok tercih ettiği nazım şekli gazeldir. Belîğî yazmış olduğu 95 gazelde hem bu nazım şeklinin sahip olduğu beyit, vezin, kafiye ve redif gibi şekil özelliklerini hem de birçok önemli divan şairi gibi işlemiş olduğu konularda klasik edebiyatın ifade şekilleri, mazmunlar ve edebî sanatlarını başarıyla kullanmıştır.

Tezkireci Ahdî’nin de belirttiği gibi Belîğî’nin gazellerinde dikkat çeken özelliklerin başında şiirlerinin büyük çoğunluğunun âşıkane ve rindane bir özellik taşıması gelir. O, bu tarzda yazdığı şiirlere samimiyeti de ustalikle aksettirmeyi başarmıştır. Aşağıdaki rindane gazel, şairin bu tarzda yazdığı şiirlere güzel bir örnek teşkil etmektedir:

Cām-ı la¹lūñ şevki kıldı cānumı ey yār mest
Bir nefes ayılmayup olsam n’ola her bār mest

Bâde-i ıŝkuñ baña şol deñlü hâlet virdi [kim]
Kendüyi bilmez yatur tâ haŝre dek evgâr mest

Cür'a-i cām-ı maħabbetden henüz ayılmadan
Eyledi mey-gün lebüñ şevki beni tekrâr mest

Çanum için gözlerüñ inkârdan gelse n'ola
Çün bilürsin eylemez keyfiyyetin ikrâr mest

Nağd-i cānı cür'aveş sākî döküp şaçsam ne ğam
ŝād olur bezmüñde varın idicek ĩŝâr mest

Hañcer-i ğamzeyle dökmezdi dem-â-dem çanumu
Ey Belîğî olmasa cellâd-ı çeşm-i yâr mest G. 9

Belîğî'nin zaman zaman hikemî tarzda söylediğî beyit ve şiirlerine de rastlanmaktadır. O; bu vadide yazdığî şiirlerde de başarılı olmuş, adeta büyük hayat tecrübelerine sahip bir arif edasıyla bilgece nasihatlerde bulunmaktan geri durmamıştır. Aşağıdaki gazeli buna güzel bir örnektir:

'Adl u dâd eyle cihân mülkine sultânlık budur
Göñlini ağırtma bir mürüñ Süleymânlık budur

şey dimezsın kimseye 'allâme-i 'aşrum diyü
Cehlüñe ol mu'terif zîrâ ki nâ-dânlık budur

Hağ rızâsın gözle gel nefsuñ rızâsın gözleme
Diñle pendüm güş u hüş ile müselmânlık budur

Çavşana kaç çazıya çut dime ey ehl-i nifâk
Na'li mîħa mîħı na'le kaçma şeytânlık budur

Kimse 'aybın gözleme urma yüzine zînhâr
Ey Belîğî merdüm-âzâr olma insânlık budur G. 22

Klasik Türk şiirinde âşık-maŝuk-rakip dışında önemli bir tipleme olarak karşımıza çıkan zahit, ahiret endiŝesiyle dünya işleri ve nimetlerinden kendini soyutlayan kiŝidir. Bu kiŝilerin en bariz vasfı; rint bir hayat felsefesine sahip olan âŝıkları ve onların, hayattan kâm alma ve dünya nimetlerinden faydalanma ŝeklindeki düşüncelerini horlayıp boş olarak

gördükleri bu hayat tarzından onları vazgeçirmeye çalışmalarıdır. Onların bu tutumlarına karşılık hemen hemen bütün divan şairlerinin takındığı ortak tavır ise, rindane hayat tarzına sahip çıkarak her fırsatta zahitlere çatmaktır. Şiirlerinde ağırlıklı olarak âşıkane ve rindane duyguları terennüm eden bir şair olarak Belîğî de her fırsatta kaba sofulara çatmıştır:

Ferdāsına aldanma şaşın vā'iz-i şehriñ Yarına kıoma eyle bugün yâri temāsā	G. 7/3
Diler kim kendüye uydura zāhid uydı ulaşdı Ben aña uymazın nā-dāna uymaz 'ākil ü dānā	G. 5/3
Zāhidā cürm ü riyādan daħi artık degül Mey içenler ne günāh itdi neden kāfir olur	G. 33/2
Olurdı zāhidā mercān du'āsı zıkr-i tesbīhüñ Benüm rūħum gibi itseñ o la'l-i cān-fezādan ħazz	G. 45/4

Yaşadıkları devirden şikâyet, şair ve şiire önem verilmemesinden dolayı serzenişte bulunma birçok divan şairinde görülen ortak ifadelerden biridir. Belîğî de zaman zaman bu düşünceyi dile getirmiştir. Aşağıdaki beyitte abıhayat olsa bilse sözlerine iltifat edilmemesinden, şair ve şiirin rağbet görmemesinden şikâyetçidir:

Āb-ı ħayāt olursa sözüñ kimse iltifāt İtmez Belîğî şā'ire eş'ara kim bakar	G. 30/5
---	---------

Vezin ve Kafiye

Tespit edebildiğimiz manzumelerinin hepsini aruz vezniyle yazan Belîğî, aruzu şiire tatbik etmede oldukça başarılıdır. Şiirlerinde aruzun sık kullanılan vezinlerini tercih eden şairin kullandığı vezinler ve bunların sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	40
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	22
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	19
Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	19
Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün	7
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün	6
Mef'ülü Fâ'ilâtün Mef'ülü Fâ'ilâtün	4
Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	2
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	1
Toplam	120

Belîğî'nin kafiye'den yana tercihi ise genellikle mürdef ve mücerred kafiye'dir. Tespit ettiğimiz 95 gazelin 49'u mürdef, 42'si mücerred, 3'ü müesses biri ise mukayyed kafiye'ye sahiptir.

Redif; manzum metinlerde ritmik akışkanlık, ahenk ve anlam üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu yüzden birçok şair redifi sıkça kullanmıştır. Klasik şiir geleneğinin iyi bir temsilcisi olan Belîğî de redifin şiir üzerindeki bu etkisinin bilinciyle gazellerinin 84'ünde redif kullanmayı tercih etmiştir. Kullanılan bu redifler; kelime veya ekler şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Redifli gazellerin 43'ünde bir veya birden fazla kelime hâlinde redif, 24'ünde ek+kelime hâlinde redif, 17 gazelde ise sadece ek hâlindeki redifin tercih edildiği görülmektedir.

Sonuç

16. yüzyıl şairlerinden olan Belîğî, İstanbulludur. Hayatı hakkındaki bilgiler sınırlıdır. Yeniçeri sınıfına mensup asker şairlerdendir. Ancak yeniçeri olmasına rağmen bu mesleğe sıcak bakmayıp Halvetî şeyhlerinden Sarhoş Bâlî Efendi'ye intisap ederek tasavvufa meyletmiştir. Belîğî'nin ölüm tarihi hakkında elde kesin kayıt bulunmamaktadır. Müstakim-zâde'ye göre III. Murad döneminde ölmüştür.

Latîfî, Belîğî'nin *Divân* sahibi olduğunu söyler. Ancak şimdilik böyle bir eserin herhangi bir nüshasına ulaşamamıştır. Ancak şairin bu eserine

ulaşılamamış olsa da çeşitli tezkireler, biyografik kaynaklar ve mecmualarda Belîğî'nin bir dîvânçe teşkil edecek sayıda şiiri kayıtlıdır. Yapmış olduğumuz taramalar neticesinde şiir mecmualarında şaire ait 95'i gazel, 1'i kaside, 4'ü tahmis, 1'i muhammes, 1'i tesdis, 1'i kıta ve 17'si matla olmak üzere 120 şiir tespit edilmiştir.

Yazmış olduğu bu şiirlerde klasik şiir geleneğinin iyi bir temsilcisi olduğunu ispat eden Belîğî, bu edebî geleneğin sahip olduğu sanat anlayışına sadık kalarak yaşadığı dönemin edebî zevkini bu şiirlerle aksettirmede oldukça başarılı olmuştur. Gerek vezin gerekse kafiye kullanmada oldukça başarılı olan şair, şekil üzerinde gösterdiği bu başarıyı klasik şiirin mazmunlarını ve ince hayallerini kullanmada da göstermiştir. Onun bu başarıyı yakalamasında, sahip olduğu dil hazinesini kullanmadaki maharetinin önemli bir payı vardır.

Onun şiirlerine vurduğu şairlik mührü ve bu alandaki kabiliyeti tezkirecilerin de gözünden kaçmamış ve hayatı hakkında bilgi veren tezkireciler ondan övgüyle bahsetmişlerdir. Belîğî sadece tezkirecilerin takdirini kazanmakla kalmamış aynı zamanda diğer şiir meraklılarınca da takdir görmüştür. Bunun en güzel delili şiirlerinin onlarca şiir mecmuasına girmiş olmasıdır.

Bu çalışmayla, 16. yüzyıl şairlerinden Belîğî'nin özellikle şiir mecmualarının taranması neticesinde tespit edilen birçok şiiri ilim âleminin istifadesine sunulmuştur. Böylece hem dîvânı meçhul bir şairimizin perakende hâldeki şiirleri bir araya getirilerek bir dîvânçe tertip edilmeye çalışılmış hem de bu alanda yapılacak olan çalışmalara farklı bir zemin oluşturulmuştur. Unutulmamalıdır ki şaire ait şiirlerin bunlardan ibaret olduğunu söylemek yanlış olacaktır. Çünkü farklı kaynakların incelenmesi neticesinde şaire ait başka şiirlere tesadüf etme ihtimali her zaman için göz ardı edilemeyecek bir hakikattir.

Dîvânçe-i Belîgî**Kaşîde¹***Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

1. Nûr-ı 'irfân ile kıl ƣalbün meh-i enver gibi
Tâ ıĥasın cehl zulâmâtından İskender gibi
2. Dir iseñ ma'kûs ola ma'nâ gönül mir'âtime
Virme şüret şürete âyîne-i muğber gibi
3. Kîse şanma ƣurilup ƣoynuñda yatan mârdur
Halkasına almış ey ģâfil seni ejder gibi
4. Faħr-ı 'âlem seyyid-i kevneyn ol maħbûb-ı Hakk
Taş başardı bağrına maħbûb-ı sîmîn-ber gibi
5. Ey muħibb-i hânedân evlâd-ı âl-i Haydaruñ
Ƙanberînün Ƙanberi ol ƣadre ir Ƙanber gibi
6. Merve haĥĥıyçün şafâsı vaşfa gelmez sa'y ile
Hacc-ı ekberden tavâf-ı ehl-i dil ekber gibi
7. Hıdmet-i insânı kâmil eyleyen noĥşân ile
Kaldı hayfâ vü dirîģâ nâķış u ebter gibi
8. Olmaduñsa hem-demi 'âlemde bir 'İsî-demün
Şüret-i bî-cânsın şol rûhı yok peyker gibi
9. Sa'y ƣıl tâ idesin burc-ı ma'ârifden tulu'
'Âlemi pür-nûr idüp mihr-i ziyâ-ğüster gibi
10. Taħla-i 'aĥğardan büy-ı ma'ârif tuymadı
Nice dem ƣan yutmayanlar nâfe-i ezfer gibi
11. İdegör cân derdine şehd-i maħabbetden şifâ
Hasteye ƣıymet virür dârü-yı nâfi'-ter gibi

¹ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4976, vr. 347a-348a.

12. Şeyh-i kâmil bir güneşdür sengi eyler la'î-i nâb
Hakûñi gel cevher itsün kîmyâgerler gibi
13. Hâk-i pây-i reh-revi râh-ı tarîkat olmayan
Başa ilter mi işin 'âlemde tâc-ı zer gibi
14. Ehl-i diller meclisidür ravza-i huld-ı berîn
Gel ma'ârif câmını nûş it bugün Kevşer gibi
15. 'Ömr-i sermed buldı bu meyden içenler Hızırves
Âb-ı hayvân istemez zulmetde İskender gibi
16. Pertev-i nûr-ı Hudâ gün gibi tölmiş 'âleme
Hîre olmuşdur gözüñ görmez senüñ şeş-per gibi
17. Cümle esmâ vü şifâtuñ oldı âdem mazharı
Cân göziyle bak o manzarda Hudâ-manzar gibi
18. Kîl ü kâlûñ defterin dür ehl-i hâl ol ehl-i hâl
Tâ saña 'ilm-i ledün keşf ola peygamber gibi
19. Zâhirüñ eyle şi'âr-ı şer' ile ârâste
Bâṭnuñ kılsun zîb ü fer gibi
20. Râh-ı Haḫda âteş-i âhuñ şerârın kıl delîl
Hâdimi necm-i murâddur mürşid ü reh-ber gibi
21. Hıdmete ser-tâ-ḫadem bil bağla ey sâbit-ḫadem
Gel derünüñ mâsivâdan kıl tehî 'ar'ar gibi
22. Mü'min olan Haḫkı koyup bâṭla meyl eylemez
Küfr ile setr itme îmân yüzini kâfir gibi
23. Sen yatarsın şûr oldı mürdeler ḫaldurdı baş
Nefse nefsi oldı 'âlem 'arşa-i maḫşer gibi
24. Sürmesünler dir iseñ cennetden ey âdem seni
Zînete meyl eyleme kendüñ zen ü duḫter gibi
25. Reng ü bûya şaḫın aldanma ḫayâl-i ḫvâbdur
Merd iseñ zeyn eyleme kendüñ zen-i duḫter gibi

26. Gözleyüp nefsiñ murādın nā-murād olmak neden
Ur tekellüf bārını sür menzil alsun ħar gibi
27. Semridüp cānı arıqlat cismi ger insān iseñ
Ten-perest olmak yaraşmaz ki o ten-perver gibi
28. Ey zeber-destüm diyen nefs ejderin kıl iki çāk
Nām-dār olmak dilerseñ Ĥazret-i Ĥayder gibi
29. itdüğine nefsiñ itme i'timād
Fırşatuñ gözler seniñ şol dīv-i merdüm der gibi
30. Olayın Rüstem gibi destān dir iseñ 'āleme
Zāl-i dehrüñ pençesin bur merd-i zūr-āver gibi
31. Çün cihāduñ aşğarından fāriğ olduñ gel berü
Cehd kıl nefsiñ cühüd ile cihād ekber gibi
32. Ger Ĥalīl-i Ĥağ iseñ Nemrūd-ı nefsiñ başını
Başka baş çekmesün Āzer gibi
33. Şūr u şurdan ĥālī olmaz çün bilürsin nefsi şüm
Ĥayr gelmez andan ey cān şer gibi
34. Tiğ-i tevĥīd ile kıl cünd-i hevāyı tārumār
Ey mübezzir şaf-şiken ol Ĥayder-i şafder gibi
35. Ser-keş ol egme şağın bu rübeh-i dünyāya baş
Şīr-i Ĥağ olmak dilerseñ ol ġazanfer fer gibi
36. Pehlevān iseñ bu meydānda ne 'avretdür cihān
Zarb-ı dest ile getür zāhrın zemīne er gibi
37. Kalmasun bir ĥabbe irdükçe bu dehr-i pīre-zen
Olmasun mīrāş-ĥvāruñ ey aĥī ĥvāher gibi
38. Bī-vefādur kimseye gelmez bu dünyādan vefā
Şol ĥayāsuz yüzi açılmış zenān-ı gibi

39. Ey püser bir dīv merdüm-hvār durur gerdün-ı dün
 Kanı atuñ? kanı anuñ hulķı bir bir yer gibi
40. Gösterür her şahşā bāzīçe bu dehr-i lu'b-bāz
 Dāmen-i çarhı bürimiş başına çāder gibi
41. Bu tokuz ābā ile çār ümmehāta kıl nazar
 Günde biñ tıfl-ı havādis toğurur māder gibi
42. Nitekim Şiddīķ-i Şādīķ ol şadāķat yahşidür
 Şıdķ ile dillerde aduñ añdırur Ca'fer gibi
43. Nūr-ı şevķ ile derūnum rūşen olsun dir iseñ
 Hvābdan göz yum seher-hız ol ĥor u hāver gibi
44. Cevherī olmayana 'arz itme şaķın cevheri
 Tārik-i tād olmaķ isterseñ eger gevher gibi
45. Menzil-i ķurba ķarīb olmaz olan güm-rāh gibi
 Ger refīķ olmazsa tevfiķ-i Ĥudā reh-ber gibi
46. Cānib-i Ĥaķķa göñülden olmayınca manzara
 Biñ nazar olursa manzūr olmaz ol manzar [gibi]
47. Devlet-i bīdāra irmek isteyenler mähveş
 Hvābdan göz yummağa ķaşd eylesün aķter gibi
48. Çehreñi dūd-ı dilüñ ger itmesün dirseñ kebūd
 Ğarķ olup Nīl-i günāha yatma nīlüfer gibi
49. Dāmen-i dehr-i mu'aţtar kıl nesīm-i hulķ ile
 Āteş-i 'işkı derūnuñda uyar micmer gibi
50. Şeb gibi tīre-derūn olmaķ yaraşmaz 'aşıķa
 Baķ maķabbet şem'ine dilde meh-i enver gibi
51. Bu meşeldür nitekim seng olmasun bağruñ ķatı
 Hem-çü āhen-baĥt olma ol mülāyim zer gibi
52. Ey aĥī vechüñ ĥüsündür olsun aĥlāķuñ ĥüsün
 Şüret ü sīretde ĥüb ol bir dili maĥzar gibi

53. Geh melek-ħaşlet olursın gâh dīv ü gâh ded
Âdemün eşyâ nihâdında kamu muğmer gibi
54. Şöhretinde hâne-i dil beñzer olmuş maħkeme
Gâh şulh u gâh ceng olmuş dur[ur] dâver gibi
55. Âb-ı luţfuñla revân-baħş ol cihân bulsun hayât
Süz-ı mihrün âlemi yandurmasun Âzer gibi
56. Âteş-i hışm ile yakma kimsenün bağrında dâğ
Ger vücûduñ kanıyorsa lâle-i aħmer gibi
57. Tîgveş olma zebân-âver kimesne ‘aybına
Fâriğu ‘l-bâl ol ele alma anı sâğar gibi
58. Sîneñe biñ zaħm ururlarsa dime bir kerre âh
Ger vücûduñ kanıyorsa lâle-i aħmer gibi
59. Nüş iderse kanuñı düşmen di şammâ ‘âfiyet
Döst ol kaçd itme kanın dökmege neşter gibi
60. Serv gibi çekemeyen bâr-ı ta‘alluğdan elin
Hâlî olmaz seng-i miñnetden dıraht-ı ber gibi
61. Nâr-ı hırşî âb-ı hursend ile teskîn eyleyen
Yanmadan yakılmadan kırtuldı hâkister gibi
62. Çün vücûduñ fülkini şalduñ tevekkül baħrına
Daħi talçınma yiründe sâkin ol lenger gibi
63. Her denîñün gözleme destin eger dâñâ iseñ
Sen seni taħkîr kıılma şeni müstaħkar gibi
64. Mânde-i ħargûşa meyl itme şikâruñ alıgör
Pençe-i zür-âverün var ise şîr-i ner gibi
65. Nitekim zâğ u zağan alçağda pervâz eyleme
Dâ‘imâ yüksekde uç murğ-ı hümâyün-per gibi
66. Devlete let derd imiş ehl-i ħured dünyâda nâr
Elde dutma anı çok destün yağar aħker gibi

67. Beñzer ey h^vāce ʃaʃavvurdan yine itdüñ ziyān
 ʃasret-i dīnār ile beñzüñ ʃararmıŝ zer gibi
68. Naqđ-i vaqtüñ hoŝ görüp sūd u ziyāndan fāriğ ol
 Eyleyen dilüñ telef ‘ālemde nef‘ ü fer gibi
69. Bu cihāndur kim kimi dūnyā kimi ‘uqbā sever
 Lā-cerem maqŝūd olmuŝ herkeŝe dil-ber gibi
70. Ārif iseñ ey gedā hayl ü ʃaŝemden fāriğ ol
 Salṭanat sevdāsına düŝme şeh-i kiŝver gibi
71. Māsivā n‘eyler gönülde çünki ‘arŝu ‘llāhdur
 Aç gözüñ büt-ḥāne kılduñ Ka‘beyi kāfir gibi
72. Tācı terk ü ʃırķayı ʃarķ eyle ey ehl-i fenā
 Mīr-i mülk-i hayret ol sulṭān-ı bī-leŝker gibi
73. Ŝāh-ı ‘ıŝķ olan gedāyı siz bürehne ŝanmañuz
 Nār-ı āhı tāc durur başında zer efser gibi
74. Māl olur bir gün telef emvāl olur āḫir helāk
 Bākī kalmaz salṭanat bir kimseye Sencer gibi
75. Gāh gāhī dehr içinde herkesi bir ḫizmete
 Tā ölince kullandır gerdün müste‘cir gibi
76. Ŝāh-ı vaqt ol gel ferāğat taḫtına eyle ḫuzūr
 ḫidmetüñ itsün senüñ eŝyā kamu çāker gibi
77. Bir içim şu ile gel bir loķma nāna kānī‘ ol
 Salṭanat sürmek dilerseñ ŝāh-ı baḫr u ber gibi
78. Ṭāķ-ı Kisrānuñ ḫarāb-ābādına itme nażar
 ḫaŝra mağrūr olma gel Ḳayser gibi
79. Cür‘aveş āḫir yire ḫanuñ döker eyle ḫazer
 Dime el üzre dutar devrān beni sāğar gibi
80. Bu güzergāha gelen geçdi geçen gelmez gerü
 Cānib-i mülk-i ‘ademden yaña bir muğber gibi

81. Bir avuç toprağsın_âhîr seni bād-ı ecel
Kimse görmez tozuñı nā-yāb idüp şarşar gibi
82. Her ne fi'l itdünse yazmışdur kirāmen kātibîn
Şağın alurlar ele bir gün seni defter gibi
83. Kuluña fi'lün muvāfık itmege sa'y idegör
Halka pend idüp n'idersin vā'izā minber gibi
84. Yāresine 'ucb ile tākāt merhem olmadı
Mücrim-i mecrūha merhem cürm-i 'özü-āver gibi
85. Yā İlāhî nār-ı 'ışık ile yaqub hākister it
Taş bağrum saht u bārid olmasın mermer gibi
86. Bu za'if ü 'āşīye luţfuñ 'aṭā kıl ey hākīm
Nā-tüvāndur mescide mey-hāneye aqder gibi
87. Bī-naşīb itme rahmetünden yā Mucīb
Eyledüm naqdüm telef destüm tehī aḥkar gibi
88. Cürm ü 'aybum setr idüp ger baña Settāru'l-'uyüb
Mağfıret itmezse qaldum 'āmi-i aḥkar gibi
89. Yalıñuz bir ben degül bay u gedā mîr ü vezîr
Dergehünde oldu ehl-i cer gibi
90. Nefs-i kāfir-kîş elinden yā İlāhî bendeyi
Qoma hıdmetlenmesün bir 'abd u fermānber gibi
91. Ey Belîgî bu qaşīde bir gül-i ra'nā durur
Yaraşur baş üzre qutarlarsa verd-i ter gibi

Musammatlar

1.²

Tahmīs-i Belīgī Ğazel-i Ğayretī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

I

Cāhile baş egmezem 'ışkuñ yolında cāh için
Pādişālıkdur gedālķ 'āşıkā hūsn şāh için
Ber-murād it işigünde ol ulu dergāh için
Ben gedā geldüm kapuña ya'ni şey'li'llāh için
Nā-ümīd itme beni bu bābda Allāh için

II

İşigündür 'āşık-ı āvāreye cāy-ı karar
Maķşad-ı maķşūd odur biz andan özge yir mi var
Āstān-ı devletünde olmuşam ümmīdvār
Yol degüldür sürme kapuñdan beni mahrum u zār
Şol cenāb-ı bāb-ı Ğaķķa toğrı varan rāh için

III

Oķlaruñdan hāne-i zenbūra dönmişdür ciger
Üstüme ğamzeñ diyen zālim niçün hañcer çeker
Āfitābum şem'üne irmez gibi āh-ı seher
Nālemi ğuş idicek kıl merħametle bir nazār
Ehl-i 'ışkuñ cān u dilden itdügi şol āh için

IV

Şām-ı ğamda hicr elinden ağlar idüm zār zār
Dīde-i ğam-dīdeme rüşen cihān olmuşdı tār
Zālimi burc-ı şerefden nā-geh_öldi āşikār
Ğalbüme bir zerre pertev şaldı mihr-i vaşl-ı yār
Nūr-ı Aħmed şan münevver oldı Beytu'llāh için

² *Mecmū'a-i Eş'ār*, Süleymaniye Kütüphanesi, Zühdü Bey 226, vr. 17a-b.

V

‘Âşıkā cānāneñüñ derd ü belâdur tuhfesi
 ‘Âşıkūñ cānāneye medḥ ü şenâdur tuhfesi
 Ol cefākāra Belîğīnūñ vefâdur tuhfesi
 Ḥayretīnūñ saña ancak bir du‘âdur tuhfesi
 Daḥi dervīşūñ nesi var ola dirsın şāh için

2.³**Tahmīs-i Belîği Çelebi Ğazel-i Ebu’s-su‘ūd Efendi**

Mef‘ulü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

I

Fānī cihāna günde biñ âdem gelür gider
 Her kim gelürse gözleri pür-nem gelür gider
 Nesl-i beşerde kimdür o bī-ğam gelür gider
 ‘Älemde gam kişiyē dem-â-dem gelür gider
 Âdem mi var ki ‘äleme ḥurrem gelür gider

II

Tiğ-i ğamıyla yāreledi ḥalkı biñ biyek
 Bir yāre üzre raḥm idüp ekmedi nemek
 Feryādı қо taḥammül ü şabr eylemek gerek
 Bār-ı belâyı her kişiyē çekdürür felek
 Kim var ki bu cihāna müselleme gelür gider

III

Māl ü menāle baqma nazar kıll ki mālīke
 Mikdāruñ añla ‘âkil iseñ baq kemālūñe
 Yokdur beqāsı kıllma nazar mülk ü mālūñe
 Göz yum cihāndan aç gözüñi kendi ḥālūñe
 Sen göz yumup açınca bu ‘âlem gelür gider

IV

Bildi bahār-ı dehrüñ olur āḥiri ḥazān
 Kāna boyandı gül gibi gülşende erğavān
 Bülbül çemende eyleyicek nāle vü fiğān
 Nergis göz açdı gördi vefāsız durur cihān
 Bağūñ yolında gözleri pür-nem gelür gider

³ *Mecmū‘a-i Eş‘âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Zühdü Bey 226, vr. 16b-17a.

V

Yitmez mi saña kısmet-i Kāssām-ı lem-yezel
 Kimseyle itme derd hem ü dünyā için cedel
 Monlā bu beyti gāyet ile didi bī-bedel
 Kim bağlamazsa sīm ü zere gonce gibi bel
 Bāğ-ı cihāna gül gibi hurrem gelür gider

VI

Nāmuñ Belīgī nāmuñı her demde añdura
 Halk-ı cihāna şādīde vü ğamda añdura
 Sa'y-i belīğ eyle ki her femde añdura
 Ādem gerek ki adını 'ālemde añdura
 Adı kalur kişiye bu ādem gelür gider

3.⁴**Muhammes-i Belīgī***Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

I

Naqd-i vaqtūñ hoş gören dīnār-ı dünyādan geçer
 Dehre 'arz-ı ihtiyāc itmez temennādan geçer
 İki 'ālemden çeker el özge sevdādan geçer
 İbn-i vaqt olan bilürsin şūfī ferdādan geçer
 Yarın için ğam yimez ümmīd-i 'uqbādan geçer

II

Baş egmez Sidreye nāz ile reftāruñ gören
 Gülşene kılmaz nazar kūyında gülzāruñ gören
 Cennet-i 'adni n'ider ey şūfī dīdāruñ gören
 Cān u dil maḫsūdına irer bugün yārin gören
 Va'de-i ferdāya gülmez seyr-i Tūbādan geçer

⁴ *Mecmū'a-i Eş'ār*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 3560, vr. 62b.

III

Şeyh-i şehriñ 'ışk-ı dil-berden derün[ı] sâdedür
 Bîm-i düzahdan olup düşkün katı üftâdedür
 Hağda şanmañ fikri dâ'im cennet-i a'lâdadur
 Geçmedi havf u recâdan dañi bu gavğâdadur
 'Âkıbet bî-çâre derdiyle bu sevdâdan geçer

IV

Hâlî olmaz bir nefes feryâd u âh u zârdan
 Ayru olmağ bülbüle düşvâr imiş gülzârdan
 Gülşen-i küyü ser-â-ser şöyle tolmış hârdan
 Gördi ol yâre geçilmez keşret-i ağıyârdan
 Tutdı râh-ı vağdeti dil aña tenhâdan geçer

V

Zahm-ı hün-âlüd ile gülzâra dönmişdür tenüm
 Nâle-i bülbül yiter feryâd-ı âh u şîvenüm
 Virmezem küyünda Firdevse nigârâ meskenüm
 Sen ne dirsın şüfî gönlümden geçen budur benüm
 Tîr-i yâre dil virüp müjgân-ı hârâdan geçer

VI

Rüy-ı zerdüm eşk-i hüninümle gülgün eyleme
 Rağm kıl ey bî-vefâ hâlüm dige-gün eyleme
 Nâlemi günden güne ey mâh efzün eyleme
 Geç cefâdan yâ gibi kıddüm bugün nün eyleme
 Tîr-i âhumdan hazer kıl seng ü hârâdan geçer

VII

'ıyş için güller çemen şahnında kırmışlar otağ
 Jâlelerden lâleler destinde bir olmuş ayağ
 Reşk-i Firdevs-i berin olmuş egerçi şahn-ı bağ
 Eylemez cânâ Belîgî arzû-yı bağ u râğ
 Gülşen-i küyuñ gören gül-geşt-i şahrâdan geçer

4.⁵**Gazel-i Halilî Tahmîs-i Belîgî***Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

I

Ben ki dervîş-i fakîrem pâdişâh-ı âlemem
 Terk-i tecrîdem kanâ'at güşesinde bî-ğamam
 Mazhar-ı sırr-ı Hudâyam *küntü kenze* mahremem
 Haddi yok pâyânı yok ben bir muhîti a'zamam
 Rûh-ı bî-rengem egerçi cenge geldüm âdemem

II

'Âlem-i gaybuñ vücûdı benden oldu âşikâr
 Bendedür levh-i kalem varlık kamusı bendedür
 Mün'akis olmuş durur âyîneme dîdâr-ı yâr
 Ref' kıl gaflet hicâbın aç gözün cânın uyar
 Ey başîretsiz beni gör kim ne zât-ı a'zamam

III

Cennet-i Firdevs için bir lahza gamgîn olmazam
 Yāduma gelmez benüm sencileyin bâğ-ı İrem
 Bâğdan kırtulmuşam ey şüfî bâğı n'iderüm
 Gam çeküp bülbül gibi gülzâr için kılmam nağam
 Tâlib-i dîdâr-ı yâram şâdmânam hurremem

IV

Söyleyen Hağdur benüm dilümde her dem yoğsa ben
 Nuçka kâdir mi olurum yine oldur söyleden
 Arada âlet durur ancak zebân ile dehân
 Ben kimüm benden zühür ide bu güftâr [u] sühân
 Çâr 'unşurdan mürekkebi bî-lisânam ebkemem

⁵ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10390, vr. 8a; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3853, vr. 26b.

V

Ey Hâlılî çünki her iş işlenür taqdîrden
 Geçdi anuñçün Belîgî re'y ile tedbîrden
 İki 'âlem guşşasın def' eyledüm bir yirden
 Kim irâdet câmını nüş eyleyüp bir pîrden
 Fâriğem dünyâ vü 'uqbâ gam[lar]ından bî-gamam

5.⁶**Gazel-i Hâlılî Tahmîs-i Belîgî**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

Tâ görelden vech-i pākūñ ğayrıdan kıldum 'ubūr
 Kılmazam ğayra nazar hüsnuñ yiter cennât-ı hūr
 Sensin ol maħbüb-ı Hâk şâhiddür İncîl ü Zebūr
 Ey ruħuñ şârında menzil âyet-i Allahu nūr
 Lebleruñ haqqında vardur nükte-i mā'en tahūr

II

Pertev-i mihrüñ durur ey şem'-i cem'-i encümen
 İki 'âlem naqşını keşf⁷
 Sende oldı şüret-i Hâk zâhir ey vech-i ğâsen
 Evvel ü âħir çü sensin zâhir ü bâtın çü sen
 Maqşad-ı Aqşâ cemâlüñdür gözümde olma dūr

III

Görinen ğadd ü ğaħuñdur cümle ağ u ğarada
 Berğ uran mihr-i cemâlüñdür ğamu meh-pârede
 Kâfir ü bî-dîn durur her kim buña inkâr ide
 Sensin ol kim senden özge kimse yoğdur arada
 Cümle eşyâdan kemâhî eyleyen sensin zühür

⁶ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Manzum 543, vr. 93b-94b.

⁷ Yazma üzerindeki rutubetlenmeden dolayı okunamamaktadır.

IV

Kimini ihyā kıluḫ kimini eylersin ‘adem
 Ki cemālūñ ‘arz idersin ki celālūñ lā-cerem
 Fā‘il-i muhtār özüñdür zıkr idüp dā‘im direm
 Söyleyen her nāṭıkuñ dilinde sensin lā-cerem
 İşleyen her fā‘ilūñ fi‘lini sensin bī-kuşūr

V

Gülşene kılmaz nazar kim görse gülzāruñ senüñ
 Baş egmez Sidreye cānā hevādāruñ senüñ
 Hūr u ‘in ‘aynına almaz hevādāruñ senüñ
 ‘Aşıkuñ her vech ile gördüğü dīdāruñ senüñ
 Gayr-ı dīdāruñ görünmez ‘aynuma cennāt-ı hūr

VI

Ger belī didünse Hakkā ‘ışk ile rüz-ı elest
 Gözle peymānı riya peymānesine urma dest
 Büt-şiken ol şuret-i gayrı şikest eyle şikest
 Zāhidā ma‘būd idinme zühdi olma büt-perest
 Hakk-perest ol Hakkı tanı *ḫuf min-Allāhi’l-ğayūr*

VII

Ṭā‘at ile benliğin terk itmedi dīv-i recīm
 İrmedi vaḫdet nesīminden dimāğına nesīm
 Her sözüm bir remz-i ḫikmetdür bilürseñ ey ḫakīm
 Vākıf olmaz sırr-ı tevḫide şol İmān ehli kim
 İdebilmez nefsinı dünyā hevāsından ‘ubūr

VIII

.....⁸ aña az eyle sen
 Meskenüñ ṭāvūs-ı kıudsiveş ser-efrāz eyle sen
⁹ eyle sen
 Ey gönül murğı maḫām-ı aşla pervāz eyle sen
 ‘Alemler-i ‘unşurda ḫalma sen çü bir sā‘at ḫuṭūr

⁸ Yazma üzerindeki rutubetlenmeden dolayı okunamamaktadır.

⁹ Yazma üzerindeki rutubetlenmeden dolayı okunamamaktadır.

IX

Sensin ol 'Îsî- nefes vaşf-ı Habîb oldu sözüñ
 Cân bağışlar mürdeye sihr-i 'acîb oldu sözüñ
 Haste cânına Belîgî'nüñ tabîb oldu sözüñ
 Ey Halîlî hadd-i i'câza qarîb oldu sözüñ
 İstimâ'ından n'ola hayy ola ger *men fi'l-kubûr*

6.¹⁰**Tesdîs-i Belîgî Yeñiçeri Maṭla'-ı Necâtî**

I

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Rûz-ı ezelde bir nazar ey meh-liķâ seni
 Göstermiş idi dîde-i cânâ Hudâ seni
 Cân ile sevdi gördi dil-i mübtelâ seni
 Cân u cihânı saña nigârâ yaña seni
 Dünyâyı bir yaña qosalar bir yaña seni
 Baña seni gerek seni ey bî-vefâ seni

II

Qapuñ var iken itme baña âsumânı 'arz
 Kuyuñ var iken eyleme bâğ-ı cinânı 'arz
 'Arz it 'izâruñ itme gel [e] gûlsitânı 'arz
 Lâzım degüldür eyleme iki cihânı 'arz
 Dünyâyı bir yaña qosalar bir yaña seni
 Baña seni gerek seni ey bî-vefâ seni

III

Dünyâyı añma bendeñe ol şâh 'ışķına
 Şol yiri gögi yaradan Allâh 'ışķına
 'Âşık ki vire göñlini sen mâh 'ışķına
 Dil mi virür o salṭanat u câh 'ışķına
 Dünyâyı bir yaña qosalar bir yaña seni
 Baña seni gerek seni ey bî-vefâ seni

¹⁰ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Zühdü Bey 226, vr. 19a-b.

IV

Künc-i belâñı kâh-ı Ferîdûna virmez
 Künc-i ğamuñ ħazîne-i Qārûna virmez
 Kûyuñ türâbın aĝarı altuna virmez
 Göñlümi sifle mîl idüben dūna virmez
 Dünyâyı bir yaña qosalar bir yaña seni
 Baña seni gerek seni ey bî-vefâ seni

V

Cevr oqlarını ğamzelerüñ cāna çekseler
 Şāmî kılıçların dil-i nālāna çekseler
 Mısrî yaraqların ten-i ‘uryāna çekseler
 Sen Yūsuf-ı zamāneyi mîzāna çekseler
 Dünyâyı bir yaña qosalar bir yaña seni
 Baña seni gerek seni ey bî-vefâ seni

VI

Ey ħüsn ile yegāne olan şūh-ı şîvekār
 Bulunsa sende nāz u girişmeyle şîveler
 Gönlüm gibi cihān ser-ā-ser ħarābedür
 Cān u cihānı ‘āşık-ı şeydā olan n’ider
 Dünyâyı bir yaña qosalar bir yaña seni
 Baña seni gerek seni ey bî-vefâ seni

VII

Görmüş Belîĝî ħaṭṭuñ gelmiş ecel dimiş
 Dilde saçuñ ħayāline ṭül-ı emel dimiş
 Ħaqqā budur ki vaşfuñ ĝāyet güzel dimiş
 Bu maṭla‘ı Necāti saña bî-bedel dimiş
 Dünyâyı bir yaña qosalar bir yaña seni
 Baña seni gerek seni ey bî-vefâ seni

Gazeller**Harfû'l-Elif****1.**¹¹*Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

1. Güşe-i Kâf-ı kanâ'at oldı çün me'vâ baña
Zâhidâ 'Ankâ ne kuşdur kim ola hem-tâ baña
2. Ad u şanı n'eylerem ben baña yitmez mi bu ad
Ad ile 'ışık içre dirler 'aşık-ı şeydâ baña
3. Başumuñ tığına tığın tiz ider kâfir gözüñ
Tañrı yaratdı dimez rahm eylemez ka'â baña
4. Yâreler kim urdı gamzeñ bu dil-i bîmâruma
Hâtırım hoş oldu gâyet yâr idi yârâ baña
5. Aşılır tırur diyü qarşumda ol cellâd-ı çeşm
Ey Belîgî eylemez oldı nazâr aşlâ baña

2.¹²*Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

1. Güşe-i mey-hâne şüfî künc-i 'uzletdür baña
Keşreti terk eyledüm ol cây vañdetdür baña
2. Sağlığumda pâdişâham ger gedâ isem n'ola
Dünyede ser şihhati tâc-ı sa'âdetdür baña
3. Hâk-i küyuñ kuñl iderseñ dîde-i giryânuma
Luñfdur yirden göge ey mâh minnetdür baña
4. Bî-vefâlar sevdigümçün bilmeyüp miqdârumu
Ta'n-ı düşmen döstâne hoş naşihatdür baña

¹¹ Kamil Ali Gıynaş, *Pervâne Bey Mecmuası*, Ankara: KTB. Yayınları, 2017. [Erişim Tarihi: 06.09.2018], e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55832,pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?0>, s. 156.

¹² Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 167.

5. Ey Belîgî ben şu rind-i mey-keşem 'âlemde kim
Cür'a dökmek hâke kan itmekçe töhmetdür baña

3.¹³

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Süzuma rahm eyledün ey dil-rübâ
Gönlüme şular sepildi çok yaşa
2. Bundan özge pâdişâlık nic'olur
Başına sultândur her bir gedâ
3. İki 'âlem guşşasını çekdüren
Kişiye Hağ korkısı durur şehâ
4. Her yaña hercâ'î dil-ber seyr ider
Bir qadem başmaz gelüp bizden yaña
5. Bilmezem çarha Belîgî n'eyledüm
Bî-vefâlar gibi cevri eyler baña

4.¹⁴

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. Lebündür ey şanem nuḡḡ-ı Mesîhâ
İder biñ mürdeyi bir demde ihyâ
2. Senün hüsünün benüm mihrüm cihânda
Olupdur gün gibi ey meh hüveydâ
3. Hazer kıl ey felek âhum oqından
Ki cevruñle olupdur qâmetüm yâ
4. Temâşâ eyledüm mir'ât-ı dilde
Görinen naḡş-ı hüsünüñdür nigârâ
5. Harâmî gamzesi yârün Belîgî
Bu göñlüm kârbânın itdi yağma

¹³ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 185.

¹⁴ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 191.

5.¹⁵

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Güzellik âsumânında güneş olmaz saña hem-tâ
Hilâlün mâh-ı nevden ey sa'âdet aḥteri ğarrâ
2. Kad-i bālâña öykünmiş meger kim ey melek-ḥaşlet
Ḥicâbından yüzi yoḡdur başın ḳaldurmağa Tübâ
3. Diler kim kendüye uydura zâhid uydı ulaşdı
Ben aña uymazın nâ-dâna uymaz 'âkil ü dâna
4. Ḳomaz bugünü yarına yimez ferdâ için ğuşşa
Bugün Ḳâf-ı kanâ'atde ḳanı göñlüm gibi 'Anḳâ
5. Belîgî ol lebi ğonçe hilâl-ebrüyi benden şor
Ağızdan saña tekrîr ideyin anı iñen ğarrâ

6.¹⁶

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Bâl açup uçmaḳ diler dil küy-ı cânândan yaña
Meyl ider gül şevḳine bülbül gülistândan yaña
2. Râst söyle zülfi ḳaddüm ey şabâ dâl itdügin
ToĒrnlup varursañ ol serv-i ḥurâmândan yaña
3. Ğamzesi cân ḳaşdın itse ḥançer-i müjgân ile
Yan başar zülf-i siyâhı âh o fettândan¹⁷ yaña
4. Vesme-i nâz ile pür-ḥâl olsa ol¹⁸ meh-rü n'ola
Cem' olur pervâneler şem'-i şebistândan yaña

¹⁵ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 233.

¹⁶ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 246; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hasan Hüsnü Paşa 1031, vr. 8b.

¹⁷ o fettândan: u eḡândan Hasan Hüsnü Paşa 1031.

¹⁸ ol: ey Pervane Bey Mecmuası.

5. Ey Belîgî ol mehi görseñ kemâl-i hüsn ile
Dañı kılmazduñ nazâr mihr-i dıraşşândan¹⁹ yaña

7.²⁰

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1. Seyr itdüm o serv-қaddi [vü] reftârı temâşâ
Güftârı 'aceb la'l-i güher-bârı temâşâ
2. Bir âyinedür vechi görülmüş degül ey dil
İtdüm bugün ol mañla'-ı envârı temâşâ
3. Ferdâsına aldanma şaқın vâ'iz-i şehrüñ
Yarına қoma eyle bugün yâri temâşâ
4. 'Älemde şafâ gör nic' olur bir nazâr ey dil
Gel eyle ol âyine-i ruhsârı temâşâ
5. Ol verd-i terüñ қâmet-i bälâsı тұrurken
Herkes ide mi serv-i semenzârı temâşâ
6. Bir gонçe ile şaқn-ı çemenden yaña açıl
Eyle gül-i ra'nâ ile gülzârı temâşâ
7. Evşâf-ı cemâlünñle Belîgîñün olupdur
Ey ruñları gül defter-i eş'ârı temâşâ

Harfü'l-Bâ

8.²¹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Çü sâķî mîr-i meclis bir güzelsin pâdişâ-meşreb
Elüñden cām-ı Cem içmek düşer mi her gedâ-meşreb

¹⁹ mihr-i dıraşşândan: ol mihr-i raşşândan Hasan Hüsnü Paşa 1031.

²⁰ İncinur Atik Gürbüz, *Mecmû'atü'l-Letâ'if ve Sandûkatü'l-Ma'ârif*, Ankara: KTB. Yayınları 2018. [Erişim Tarihi: 15.01.2019]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/57123,mecmuatul-letaif-ve-sandukatul-maarifpdf.pdf?0>, s. 63.

²¹ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 83-84.

2. Güzeller cām-ı la'lin 'aşıka 'ār eyler öpdürmez
Tekellüf çekmeyüp ammā emer her bî-nevā-meşreb
3. Şarābı meşrebeyle şūfīye maḥfice şun zīrā
Götürmez meşrebi anuñ bir olmaz sākīyā meşreb
4. Saña kimse gözüñ üzre kaşuñ var dimesün dirseñ
Kālander-meşreb ol 'ālemde olma pārsā-meşreb
5. Leb-i mey-günü devrinde o yār-i gül-ruhuñ şākī
N'ola şürb-i müdām eylerse şūfī her şafā-meşreb
6. Mey-i nābuñ vücūdı gerçi oldı mün'adim ammā
Şafā vü zevķini ḥātırda eyler iktizā meşreb
7. Şehīd-i Kerbelā gibi każā tīgine tut gerden
Belīgī olmağ isterseñ eger Mūsā Rızā-meşreb

Ḥarfü't-Tā

9.²²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Cām-ı la'lüñ şevķi kıldı cānumı ey yār mest
Bir nefes ayılmayup olsam n'ola her bār mest
2. Bāde-i 'ışkuñ baña şol deñlü ḥālet virdi [kim]
Kendüyi bilmez yatur tā ḥaşre dek evgār mest
3. Cür'a-i cām-ı maḥabbetden henüz ayılmadan
Eyledi mey-gün lebüñ şevķi beni tekrār mest
4. Kanum için gözlerüñ inkārdan gelse n'ola
Çün bilürsin eylemez keyfiyyetin ikrār mest
5. Naqd-i cānı cür'aveş sākī döküp şaçsam ne ğam
Şād olur bezmünde varın idicek ĩşār mest
6. Ḥançer-i ğamzeyle dökmezdi dem-ā-dem kanumu
Ey Belīgī olmasa cellād-ı çeşm-i bār mest

²² *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T752, vr. 25b.

10.²³*Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün*

1. Mecnûn idi bu 'arşada serdâr-ı maḥabbet
Ol gitdi dilâ ḳondı senüñ başuña devlet
2. Mermer ten-i sîmînüñi germ-âbede gördi
Reşk eyledi saḫt oldı ḳatı çekdi ḫarâret
3. Manşûr-ı dili zülfine yâr eyledi ber-dâr
Yitmez mi aña dâr-ı cihân içre bu rif'at
4. Ben cân virürin tîrine tek minnete geçsün
Maḫşûdı anuñ cân ise ger câna ne minnet
5. Raḫm itdi görüp za'fumu ḳurtardı ölümden
Ben ḫaste-dile virdi ḫabîb-i lebi şerbet
6. Sen himmeti var kendü ḳara başuña eyle
Ey şeyḫ bize pîr-i muḡân eyledi himmet
7. Mestâne olup yâr yine uyḫuya vardı
Al büsesini çıḳdı Belîḡî saña şoḫbet

11.²⁴*Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün*

1. İçüp ser-çeşme-i Hızrî cihân ḫurdukça ḫurduñ ḫut
Yaşaduñ rûzigâr ile ber-â-ber 'ömrüñ ḫut
2. Bu meclis telḫ olur âḫir şınur peymâne-i 'ömrüñ
Elüñden ayaḡı ser-mest olup ḫâke düşürdüñ ḫut²⁵
3. Ğarâz bir iki gün seyrân idi ancak bu 'ilelden
Temâşâ eyledüñ gördüñ uşanduñ terkin urduñ ḫut²⁶

²³ İcinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 110-11.

²⁴ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 400-01; *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T752, vr. 24b; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hasan Hüsnü Paşa 1031, vr. 18b.

²⁵ Bu beyit Hasan Hüsnü Paşa 1031'de yoktur.

²⁶ Bu beyit Pervane Bey Mecmuası ve Hasan Hüsnü Paşa 1031'de yoktur.

4. Yirüñ zîr-i zemîn olmak muqarrerse tefâvüt ne
Çıķup 'İsî gibi çarķ-ı mu'allâda oturduñ tüt
5. Kâpar bād-ı fenâ²⁷ âhîr hayātuñ efserin serden
'Ömür gibi benüm şâhum nice yildüñ yopurduñ tüt
6. Bu fânî 'âlemi terk eyle²⁸ vir cānān için cānu
Belîgî bir Hümā şaydına şahbāzuñ uçurduñ²⁹ tüt
7. Buyur buyur u terk it dirler ise çekme ğam hergiz³⁰
Bu menzilden gezer hoşdur 'adem mülkinde yurduñ tüt

12.³¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Çāk çāk iderse bağrum kıan idüp peykān-ı dost
Aĝız açup dilde her zaķmum diye kim kıanı dost
2. Āh ile yaķam cihānı çāk idüp cān cāmesin
Dest-i düşmenden iletmezse eger dāmān-ı dost
3. Dōstum düşmenler itmez bu dil-i miskinümi
Şol kıadar kııldı perîşān zülf-i müşĝ-efşān-ı dost
4. Gel berü ey derde uğrayan kışi vir cānuñu
Ehl-i derdüñ cānını almak durur dermān-ı dost
5. Merve haķķı Ka'be-i kūyı şafāsın sürmedi
Ey Belîgî olmayan biñ cān ile ķurbān-ı dost

²⁷ fenā: şabā Hasan Hüsñü Paşa 1031

²⁸ eyle: it Hasan Hüsñü Paşa 1031.

²⁹ uçurduñ: oķuduñ Hasan Hüsñü Paşa 1031.

³⁰ Bu beyit Pervane Bey Mecmuası ve Hasan Hüsñü Paşa 1031'de yoktur.

³¹ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 418-19.

13.³²*Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün*

1. Gözümden olsa dūr ol serv-ķāmet
Koparur başuma fūrķat kıyāmet
2. Mey-i 'ıŝķuñ baña cān terkin ur dir
Ne ħāletdür ola sākī bu ħālet
3. İder kāfir gözüñe 'arz-ı ĩmān
Tutup ol beyni engüşt-i ŝehādet
4. Gözüñ öldürdüğün la'lüñ dirildür
Kıyāmetsin ķatı ey serv-ķāmet
5. Düşürmezsın ayağı bir dem elden
Belīğī sendedür el-ħaķ zārāfet

Ĥarfü'c-Cīm14.³³*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

1. Merhem urmañ dostlar sīnemde zaħm-ı yāre hīç
Zaħmete girmeñ oñulmaķ yoķ durur ol yāre hīç
2. Fülk-i cānı baħr-ı 'ıŝķ-ı yāra şaldı rüzigār
Kalmıŝam gird-ābda ey dil görünmez ķara hīç
3. 'ıŝķa düşdüñ n'ola dirsem ey gönül dīvānesin
'Āķil olan göz göre kendin atar mı nāra hīç
4. Dökdüğine ķanımı ğamzeñ gözüñ ŝāhid yiter
Vir lebüñden ħün-bahā yir yoķ begüm inkāra hīç
5. Reng ü būda tūtalum gül gibi bī-hem-tā imiŝ
Ol dehen beñzer mi andan ğonca-i gülzāra hīç
6. Dönse biñ yıl üstüñe āħir döner eyler cefā
İ'tiķādum yoķ benüm bu ķarķ-ı kec-reftāra hīç

³² Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 438.

³³ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 139.

7. Göñlümi almaz ele eyler hemîşe pây-mâl
Ey Belîgî bilmezem n'itdüm ben ol dil-dâra hîç

Harfü'l-Hâ

15.³⁴

Mef'ülü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1. Şol dem ki oldı şâhid-i meclis şarâb-ı sürh
Alındı reng-i rüyına anuñ kebâb-ı sürh
2. Kırdı çemende gül yine 'işret otağım
Hün-ı sirişkin eyledi bülbül tınâb-ı³⁵ sürh
3. Kaşd itdi gönlin almağa âl ile bülbülüñ
Gülşende giydi gül gibi gonca şiyâb-ı sürh
4. Maḥfice bâde içmese ol h'vâce-i cemâl³⁶
Olmazdı âşikâr eşer-i la'l-i nâb-ı sürh
5. La'net Yezîd-i rû-siyehe itmedi hiçâb³⁷
Şermende oldı hün-ı İmâmdan türâb-ı sürh
6. 'Işkuñ şehîdi oldı Belîgî yiter aña
Şâm-ı 'ademde kıanlu kefen câme-h'vâb-ı sürh

16.³⁸

Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilätün Fâ'ilün

1. Yâr idüp ağyârı itme şöhetüm ey yâr telh
'Iş u nüşum eyleme ey la'l-i şekker-bâr telh

³⁴ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 154; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962, vr. 69a.

³⁵ tınâb-ı: kitâb-ı Nuruosmaniye 4962.

³⁶ Bu beyit, Nuruosmaniye 4962'de yoktur.

³⁷ Bu beyit, *Mecmû'atü'l-Letâ'if*'te yoktur.

³⁸ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 172; *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 3759, vr. 22a.

2. Tatlu cānum acıdur cānā lebūñ öpdükçe cām
Gösterür āyīne-i devrān baña dīdār telh
3. Acı acı dillerūñ baña gelür gāyet lezīz
Hīç hulviyyāt olur mı ey şeker-güftār telh
4. Būse-i yāra olur māni‘ raķīb-i bī-meze
Ol hālāvetsüz ider ‘işüm benüm her bār telh
5. Cām-ı zehr-ālūde şunsa şatlu şatlu nūş kıl
Kim olur ekşer Belīgī şerbet-i bīmār telh

Harfü’ d-Dāl

17.³⁹

Mef’ulü Fā’ilätü Mefā’ilü Fā’ilün

1. Ben nā-murāda irse eger sāğar-ı murād
Bezm-i belāda qalmaz idüm böyle nā-murād
2. Virdūñ hālel ‘aķīdemüze la’l-i dil-beri
Beñzetme ķanda itme dilā sū’-i i’tikād
3. Cānā lebūñle birlige bitse ‘aceb mi cān
Rūh ile ķunki ten arasında var ittiḥād
4. Şemşīr-i yāra müşteriyem naķd-i cān ile
Baş daḥı virüp alur idüm eylese mezād
5. Dünyā serāyı kimseye olur mı pāyidār
Ķanı Belīgī Rüstem ü Cem n’oldı Keyķubād

Harfü’ r-Rā

18.⁴⁰

Fe’ilätün Fe’ilätün Fe’ilätün Fe’ilün

1. Rūh-ı şānī dime rengīn lebine cān dirler
Gerçi ol rūh-ı revāna mey-i raḥşān dirler

³⁹ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 554.

⁴⁰ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 197-98; *Mecmū’a-i Eş’âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan 62, vr. 89a.

2. Sâkî hûn oldu yürek kâdadur ol ƙan olası
Ehl-i ƙikmet anı dil derdine Loƙmân dirler
3. Hâtem-i 'ıŝkı ele kim ki getürdi ey dil
Aña ger⁴¹ mür-ı za'îf ise Süleymân dirler
4. Hâl-i Hindûña Hâbeŝ gün yüzüne Aydın ili
Haƙuña Tire vü zülfüne Ƙaraman dirler
5. Bir sözüüm var saña şüfî diyeyin incinme
'ışka inkâr ideni belki Müselmân dirler
6. Şu'arânuñ n'ola rûhı diseƙ ol cânâna
Degmez illâ ki deƒer her⁴² sözi biñ cân dirler
7. Râh-ı 'ıŝƙ içre⁴³ Belîgî ki tenin eyledi hâƙ
Tünd-bâd-ı ğam-ı 'ıŝƙuñla perîŝân dirler

19.⁴⁴

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1. Gördiler vech-i yâri hû didiler
Kerremu'llâhi vecchê didiler
2. Beñzerüm didi ağzuña ğonce
Ebsem ebsem migû migû didiler
3. Esb-i nâz ile halkı çignetdüñ
Bire âfet bire bire didiler
4. Seni çok çok sevenlere cevvrüñ
Ne ƙadar itseñ azdur o didiler
5. Ƙapuña vardum idi nâle ile
Yine geldi ki bunda bu didiler

⁴¹ ger: kim Ali Nihat Tarlan 62.

⁴² her: bir Mecmû'atü'l-Letâ'if.

⁴³ Râh-ı 'aşƙ içre: Reh-i miñnetde Mecmû'atü'l-Letâ'if.

⁴⁴ Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10392, vr. 74a.

6. Hūn-ı eşküm ki yollaruñ bağlar
Kıl hazer qanludur bu şu didiler
7. Ayağuñ öpmege Belîğî gibi
Baş қоşar kûzeeye sebū didiler

20.⁴⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Kebg-i cānı itdi ey dil ğamze-i cānān şikār
Görmedüm anuñ gibi bir şāh-bāz-ı cān-şikār
2. Rūmdan şeh-bāzlar şalup diyār-ı şarqda
Pençe-i 'ıqbāndan aldı Süleymān Hān şikār
3. Öldüğüme ğam yimezdüm zahm-ı tīrin sīneye
Şarsam ey dil eylesem şemşirini 'uryān şikār
4. Bir tezerv-i nāza şaldum göhlümünñ şeh-bāzını
Ben iraqdan baqaqaldum itdi ol fettān şikār
5. Ey Belîğî fırsat eldeyken şikāruñ alıgör
Olmadın şayyād-ı merg-i bī-emāna cān şikār

21.⁴⁶

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Ol qamer-çehre ne dem sāza ser-āğāz eyler
Zühreye nālelerüm nāyını dem-sāz eyler
2. Her kaçan nāz ile āheng ide şeh-nāza nigār
Rāstī nağmede 'uşşākı nevā-sāz eyler
3. Murğ-ı dil qaddi hevāsında uçar sen servüñ
Qonmaz ol degme bu dağa yüce pervāz eyler
4. Dün ü gün çarḥ-ı sitemkāra dönüp ol meh-rū
'Āşıka döne döne cevrini ṭuramaz eyler

⁴⁵ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 220-21.

⁴⁶ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 229-30.

5. Cân-ı şîrîni virüp her kişi Ferhâd olmaz
Şîve-i Kûh-keni ‘aşîk-ı ser-bâz eyler
6. Bir nefes kâmet-i bâlâsını ‘arz itmese yâr
Dûd-ı âh-ı dilümi serv-i ser-efrâz eyler
7. Kanda var ruḥların âyînesi vaşfın cânâ
Tûṭî-i ṭab‘-ı Belîgî gibi mümtâz eyler

22.⁴⁷*Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün*

1. ‘Adl u dâd eyle cihân mülkine sultânlık budur
Göñlini aḡrıtmâ bir mûruñ Süleymânlık budur
2. Şey dimezsın kimseye ‘allâme-i ‘aşrum diyü
Cehlüñe ol mu‘terif zîrâ ki nâ-dânlık budur
3. Hâk rızâsın gözle gel nefsüñ rızâsın gözleme
Diñle pendüm gûş u hûş ile Müselmânlık budur
4. Tavşana kaç tazıya ṭut dime ey ehl-i nifâk
Na‘li mîḥa mîḥı na‘le kaçma şeytânlık budur
5. Kimse ‘aybın gözleme urma yüzine zîñhâr
Ey Belîgî merdüm-âzâr olma insânlık budur

23.⁴⁸*Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün*

1. Rûy-ı dil-ber ki verd-i hoş-bûdur
Ḥaṭṭı reyḥân ü zülfi şeb-bûdur
2. Yir ider cânda ḥaçer-i dil-ber
Bir yüzi şulu yâr-i dil-cûdur

⁴⁷ *Mecmû‘a-i Eş‘âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Hk 3184, vr. 285a.

⁴⁸ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 244-45; *Mecmû‘a-i Eş‘âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962, vr. 270b.

3. Gitmedi ƙaldı şafha-i dilden⁴⁹
Ġam-ı haıııñ ne ƙara yazudur
4. Sensin ol gevher-i girān-māye
Saña lālā efendi lü'lü'dür
5. 'Aks-i zülfüñ şu ıssıdur anda⁵⁰
Hazer eyle yaşum ılı şudur
6. Bu cihānuñ nesine şād olalum
Sūrı mātem sūrūrı ƙayğudur
7. Ey Belīġī belāya şabr itmek
'Āşık-ı haste-dillere hūdur

24.⁵¹

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. Ƙapuñ derbānı olmak mūr-i mūrān olmadan yegdür
Serī-i salıanatda mülke sulıān olmadan yegdür
2. Gedā-yı kūy-yı yār olmak cihānda pādişāhlıkdur
Bilürseñ milket-i Faġfūra Hāġān olmadan yegdür
3. Yoluñda hākümi ber-bād iderse tünd-bād-ı 'ışk
Şehā ben mūr-ı miskīne Süleymān olmadan yegdür
4. Ser-i zülfinde yārüñ bir nefes cem'ıyyet-i hāıır
Ġam-ı dünyā ile bıñ yıl perişān olmadan yegdür
5. Leb-i yāri aıup bezm-i belāda giryeler itmek
Belīġī 'āşık-ı ser-meste handān olmadan yegdür

⁴⁹ Bu beyit, Nuruosmaniye 4962'de yoktur.

⁵⁰ Bu beyit, Nuruosmaniye 4962'de yoktur.

⁵¹ İcinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 251.

25.⁵²*Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün*

1. Nedür düşmenlere karşı bize bu bî-vefâlıklar
Nedür bigânelerle döstâne âşinalıklar
2. Niçün mağrûr olursın çak bu deñlü devlet-i hüsne
Begüm bâkî kalur şanma saña bu pâdişâlıklar
3. Dilerseñ bir gedâyı hân idersin milket-i 'ışka
Senüñdür pâdişâhum şimdi beglikler ağalıklar
4. Niçün güş eylemezsın pendümi cânâ nedür re'yüñ
Nedendür saña bu hod-râylıklar hod-nümâlıklar
5. Unutduñ gitdüñ a zâlim bizi yâd idüp añmazsın
Kanı ol âşinalıklar kanı ol rüşenâlıklar
6. Cüzâm olsun raķīb-i bed-liķâ cânından ayrılısun
Seni benden ayırdı araya şaldı cüdâlıklar
7. Belîgî göñlini yağma içün mi bunca cünbişler
Nedür bu dürlü dürlü 'işve ile dil-rübâlıklar

26.⁵³*Mef'ulü Fâ'ilätü Mefâ'îlü Fâ'ilün*

1. Beñzer nigâra resm-i zamâna nümünedür
'Uşşâka naķşı anuñ içün güne günedür
2. Boynun burar benefşe gibi 'aşıkuñ felek
Dâ'im cefâ vü cevri dirîgâ zebünadur
3. Mülk-i fenâda salţanatuñ çün beķası yok
Bu tımţurâk u kevkebe bu hây u hû nedür
4. Hâlvette bâde şoĥbetini eylemezse şeyĥ
Destüñde zîr-i ĥırķada şüfî sebû nedür

⁵² İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 277-78.

⁵³ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 287-88.

5. Şâf eyle zıkr-i Hâk ile kalbüñ Belîğîyâ
Zîrâ nazar birûna degüldür derûnadur

27.⁵⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Künc-i ğamda haste göñlüm derdnâk olmuş yatur
Cânına kâr eylemiş hasret helâk olmuş yatur
2. Tîğ-i kahr-ı dehr ile cânâ bu cism-i nâ-tivân
Pâre pâre rîze rîze çâk çâk olmuş yatur
3. Kandasın ey âfitâbum gel getir toprağdan
Sâyeyeş üftâdeler yoluñda hâk olmuş yatur
4. Gamzeñ ucundan nigârâ dil düşüp hançerüñe
Âh kim kanlar içinde zaḥmnâk olmuş yatur
5. Vey ne bulmuş ölicek yiri Belîğî derdmend
Yâr işiginde bugün gördüm helâk olmuş yatur

28.⁵⁵

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Mey-i nâb ol şanemüñ la'li gibi şâf mıdur
Nice beñzer diyelüm biz aña inşâf mıdur
2. Başmadı kimse bu meydâna güzâf ile kâdem
Yoluña rûhı revân eyledüğüm lâf mıdur
3. Ayağuß toprağını ağırı altuna viren
Cevherüñ kâdrini bilmedi o⁵⁶ şarrâf mıdur
4. Muşḥaf-ı hüsnini geldi ḥaḫı tefsîr itdi
Leblerinden şoralum şâhib-i Keşşâf mıdur

⁵⁴ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10392, vr. 70a.

⁵⁵ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 291-92; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 412, vr. 24a.

⁵⁶ kâdrini bilmedi o: bilmedi ol kâdrini *Mecmû'atü'l-Letâ'if*.

5. 'Işk sî-murğına olmuş dil-i 'âşık me'vâ⁵⁷
'Ālemi itmiş ihâta cebel-i Kâf mıdur
6. N'ola izüñ tozına gül dökilüp saçılsa⁵⁸
Varını yirine şarf eyledi isrâf mıdur
7. Cennet-i vuşlat ile düzağ-ı hicrûñ arası
Ey Belîgî 'acebâ 'âşıka A'râf mıdur

29.⁵⁹

Mefâ'îlüm Mefâ'îlüm Mefâ'îlüm Mefâ'îlüm

1. Taķınmış ğamzeden ey dil o çeşm-i hün-feşân hançer
Şarâb-ı nâz içüp câna çeker her dem revân hançer
2. Senüñ şermende-i şemşîr-i ğamzeñ olmasa her dem
Nigârâ zaħm-ı sînem gibi dirler miydi kan hançer
3. Yüzi güldür femi ğonce şacı sünbül gözi nergis
Yaraşur berg-i süsenden taķınsa gülsitân hançer
4. Yanunca şalınur şemşîri gördi katı saht oldı
Şarardı geçdi ol ğamdan degüldür zer-nişân hançer
5. Şoķulmaķ yanına yârüñ müyesser olmadı ey dil
Zer ü sîmîn kemerveş itmeyince der-miyân hançer
6. Eriyüp şu gibi ol dem geçerci yire zevķinden
Şehâ ger saşvet-i ğamzeñ göreydi nâgehân hançer
7. Belîgî tiĝüne cân virmege cânlar virür cânâ
Ne lâzım çekmesün ğamzeñ diyen ol bî-emân hançer

⁵⁷ Bu beyit, Sermet Çifter 412'de yoktur.

⁵⁸ Bu beyit, Sermet Çifter 412'de yoktur.

⁵⁹ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan 62, vr. 81b-82a.

30.⁶⁰*Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün*

1. Kūyuñ yolında 'āşık-ı bīmāra kim baqar
Sen baqmayınca bunca dil-efgāra kim baqar
2. Ol āfitāba baqmağa yoqdur nazarda tāb
Zīrā tırup muqābele hünkāra kim baqar
3. Meclisde sākī çün leb-i dil-ber nazardadır
Şahbā dinen o koqmuşa murdāra kim baqar
4. Rūmī haçı Hıtā vü Hōten kıldı dil-berüñ
Ey h'vāce bunda nāfe-i Tātāra kim baqar
5. Āb-ı hayāt olursa sözüñ kimse iltifāt
İtmez Belīgī şā'ire eş'āra kim baqar

31.⁶¹*Mef'ülü Fā'ilätün Mef'ülü Fā'ilätün*

1. Şāhum kapuñda benden kemter gedā mı vardır
Derdüñ esīri olmuş bir mübtelā mı vardır
2. Ol hāl-i 'anberīne dil murğı meyl ider līk
Bilmez o dāne bendüñ altında dāmı vardır
3. Zaḥm-ı hadeng-i ğamzeñ gül gibi gönlüm açdı
Ey ğonca aña beñzer bir dil-ğüşā mı vardır
4. İqlīm-i 'ışka ey dil 'azm-i sefer idersen
Derd ü ğam ile git kim yolda ḥarāmī vardır
5. Vaşf-ı lebüñde şī'rüñ rengīn şarāba beñzer
Yoqdur Belīgī mişlüñ var ise Cāmī vardır

⁶⁰ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 307-08.

⁶¹ *Mecmū'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T752, vr. 25b.

32.⁶²*Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îliin*

1. Şol gedâ hâtem-i ıışk ile ki sulţânlıđ ider
N'ola ol mür-ı za'ıf ise Süleymânlığ ider
2. Ța'ne taşların urursa n'ola zâhid her dem
Aña almaz dil-i dîvânemüz oğlanlığ ider
3. Dâne-i hâline meyl itdigümi tıydu raıb
orarum yâre yavuzlar beni şeytânlığ ider
4. Āh kim atlı ile aşd eyledügince müjesi
Yan başar urreleri gözleri fettânlığ ider
5. Ey Belîgî göreyin āhuñı Ha ide ziyād
Bezm-i miħnetde bize şem'-i şebistânlığ ider

33.⁶³*Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îliin*

1. Her açan ğamze-i cellāduña dil nāzır olur
Cānını aña revān eylemege hāzır olur
2. Zâhidā cürm ü riyādan daħi artığ degül
Mey ienler ne günāh itdi neden kāfir olur
3. Şimdi ıl vatı iki şüfi uzatma sözün
Varırız mescide biñ kerre didük söz bir olur
4. Mevsim-i gülde meye tevbeliyem dise gönül
Rindler ire şaın altun aduñ baır olur
5. Ey Belîgî kişinün olmayıcağ ab'ı selīm
Şi're öykünmek ile şanma ki ol şā'ir olur

⁶² *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T752, vr. 37b-38a; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 263, vr. 97a-b; *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet MC 479, vr. 9a.

⁶³ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud 6316, vr. 16b.

34.⁶⁴*Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün*

1. Göñül bir dil-ber-i gül-çihrenüñ şeydâlarındandır
Ki rûh-ı Yûsuf anuñ bülbül-i ra'nâlarındandır
2. Egerçi bî-'adeddür baħr-ı hüsnuñ gevheri ammâ
Benüm ol dürr-i nâ-yâb anlaruñ yektâlarındandır
3. Beni Mecnûn gibi vahşîlere me'nûs zann itme
Göñül vâdî-i 'ıŝkuñ bî-kes ü tenhâlarındandır
4. Yem-i 'ıŝkuñ fezâsı dilde o deñlü ħurûşândır
Ki 'ummân ol fezânuñ kemterin deryâlarındandır
5. Teğâfûl eylemekle dil-berân 'ışka ħalel virmez
Maħabbet şiddeti ħübâna hep îbâlarındandır
6. Bu göñlüm fikr-i devr-i derd ile dâ'im ħazîn olmak
O yârüñ itdügi biñ va'de-i ferdâlarındandır
7. Kıyâs itme benüm eş'âr-ı pāküm nazm-ı eşĥâsa
Belîğî şimdi bu 'aşruñ suħan-pîrâlarındandır

Ĥarfü'z-Zâ35.⁶⁵*Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

1. Ĥasteyüz sâķî lebüñden derde dermân isterüz
Râĥ-ı rûĥ-efzâñı şun kim râĥat-ı cân isterüz
2. Raĥmet-i deryâsına ĝarĝ olmadur ümmîdümüz
Buĥl yok Feyyâzda biz feyz-i Raĥmân isterüz
3. Derd-i 'ıŝkın cân u dil Mıŝrında sulţân itmege
Yûsuf-ı Ken'an gibi bir pāk-dâmân isterüz

⁶⁴ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Oğuz Ergeç Özel Koleksiyonu, vr. 102a.

⁶⁵ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 340.

4. Cür'adân-ı pîr-i 'ışkuñdan göñül abdâlını
Dâ'imâ biz tekye-i hayretde hayrân isterüz
5. Haṭṭ u haddüñ görmeyince cânı teslîm itmezüz
Kim dem-i âhırde bir îmân u Qur'ân isterüz
6. Degme bir meh-pâreye 'âlemde biz dil virmezüz
Ḳalbümüz pür-nûr ider bir mihr-i raḥşân isterüz
7. Ka'be-i vaşlına ol mâhuñ hilâl ebrûsına
'İd-i aḫḫâdur Belîgî cânı ḳurbân isterüz

36.⁶⁶

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Āfitâbum işigüñde yüzümüz ḥâk isterüz
Yirimüz säyeñde bir gün gibi eflâk isterüz
2. Lâle gibi cismimiz çâk olduĝın 'ayb eylemeñ
'Āşık-ı dîvâneyüz pîrâheni çâk isterüz
3. Dil-berâ biñ başlu bir ejder ider zülfüñ ĝamu
Lebleründen biz anuñ zehrine tiryâk isterüz
4. Biz ṭarîḳ-i 'ışk-ı eşk ile revân olsaḳ n'ola
'Āşık-ı dîdâr-ı yâruz yolumuz pâk isterüz
5. Ğamdaki ḥâli Belîgî şâdlıḳda bulmadum
Anuñ içün bu dil-i nâ-şâdı ĝâmnâk isterüz

37.⁶⁷

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Rûmda şâ'ir-i mümtâz ki dirler o bizüz
Şi'r fenninde suḫan-sâz ki dirler o bizüz
2. Vaşf idelden dehen-i yâri lisân-ı ĝaybla
Mâliküz Ḥâfız-ı Şîrâz ki dirler o bizüz

⁶⁶ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T 752, vr. 64b.

⁶⁷ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 348.

3. Bir maḥabbet aramızda senüñ ile ey 'ışk
Belki Maḥmüd ile Āyāz ki dirler o bizüz
4. Bir kıl üzre yürürüz serv boyınca yirde
Zülf-i dil-berde resen-bāz ki dirler o bizüz
5. Ey Belīġī mey ile murġ-ı şafā şaydın iden
Şu çağır pençe bu şeh-bāz ki dirler o bizüz

38.⁶⁸

Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün

1. Egerçi künc-i faqr u fākada ġāyet ḥaķırüz biz
Ġināmuz var ḳanā'at gencine mālīk emīrüz biz
2. Ayaġuñ topraġın ser-tāc idindük āstānuñda
Urunduk başa devlet efserin şāḥib-serīrüz biz
3. Getürdük Zāl-i dehrüñ yire zāhrın ḍarb-ı dest ile
Bugün meydān-ı 'ıřkuñda şehā şol küřt-ġirüz biz
4. Ḥazer kıl karşı ṫurma her ne deñlü saḫt ise ḳalbüñ
Raķībā āhene ilmez geçer demrenlü tīrüz biz
5. Bi-ḥamdi'llāh zebünü olmaduk bu rübey-i dehrüñ
Belīġī bīşe-zār-ı vādī-i 'ışk iĉre řīrüz biz

39.⁶⁹

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

1. Ey sākī müdām öpse lebüñ mey 'aceb olmaz
Zīrā ki delüķanlu olanda edeb olmaz
2. Rüzī ola mı nār-ı ġamuñ rüz-ı ezelde
Dil şem' ġibi yanmaya ey māḥ şeb olmaz

⁶⁸ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 362-63.

⁶⁹ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 1095; *Mecmū'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hasan Hüsnü Paşa 1031, vr. 177a.

3. Engüşt-i muhannâsını seyr eyle nigâruñ
Ey dil dir iseñ serv dalında ruṭab olmaz
4. Ey gülşen-i hüsnüñ gül-i zîbâsı cihânda
Bir sencileyin lâle-ḥad ü gönçe-leb olmaz
5. Başlar kesilür gelse kaçan la'lüñe zülfüñ
Mey meclisi bî-fitne vü şür u şeğab olmaz
6. A'mâ olanuñ çünki olur pîşesi düşmek
Ey şūfî riyâ çâhuna düşmek⁷⁰ 'aceb olmaz
7. Mecnûna çıkar silsilesi ey saçı Leylâ
'Âlemde Belîgî gibi 'âlî-neseb olmaz

40.⁷¹

Mef'ulü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1. 'Aşık odur ki eyleye bir nâza biñ niyâz
Ma'sûk odur ki itmeye ḥadden ziyâde nâz
2. Eyler tesellî ḥâtır-ı ğamġinümi müdâm
Olmaz cihânda mey gibi bir yâr-ı dil-nüvâz
3. Zülfüñ ğamıyla derdüñi Eyyüb-ı dil çeker
Nüh 'ömri gibi 'ömrini Ḥaḳ eylesün dirâz
4. Eşk ü şirâr-ı âhuña raḥm eyledi o meh
Ey dil sitâreñ işledi baḥt oldu kârsâz
5. Pervâneveş Belîgî yanup nâr-ı şevķüñe
Nür eyledi vücüdünü ol şem'-i cân-güdâz

⁷⁰ düşmek: düşseñ Hasan Hüsnü Paşa 1031.

⁷¹ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 1173-74.

41.⁷²*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

1. 'Älem-i ıtlākda hân olmak ister gönlümüz
Lā-mekân tahtında sultân olmağ ister gönlümüz
2. 'Işk-ı cāmın nüş idüp dīdāra
Vālih ü ser-mest ü hayrân olmağ ister gönlümüz
3. Cān ü ser terkin urup 'id-i vişāl-i yār için
Ka'be-i kūyuñda qurbān olmağ ister gönlümüz
4. Bāl ü per açmış kadīmī āşiyānından baña
Terk idüp me'vā-yı perrān olmağ ister gönlümüz
5. Ey Belīğī 'azm-i deryā eylemiş cūlar gibi
Kaṭredür illā ki 'ummān olmağ ister gönlümüz

Ḥarfü'ş-Şīn42.⁷³*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

1. Ḥaṭ getürmiş ḥaddine zülfeynini çīn eylemiş
Rūmı bu yüzden Ḥıṭā vü Çīn ü Māçīn eylemiş
2. Ebr-i nīsān gibi lü'lü'-bār iden zāğ-ı ſebi
Murğ-ı nūr-efşānı gülşende güher-çīn eylemiş
3. Kılca cāna düşmesün mi ızırāb-ı piç ü tāb
Tābiş-i ruḥsārı zülfin mū-be-mū çīn eylemiş
4. Şāhbāz-ı 'ışk-ı dil-berden ḥalāş olmak muḥāl
Murğ-ı cāna pençesin şol resme perçīn eylemiş
5. Dīn yağmasın hemānā zülf-i kāfir-kīş ile
Deyr-i 'ālemde Belīğī ol muğal-çīn eylemiş

⁷² *Mecmū'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T752, vr. 65a.

⁷³ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 375-76.

43.⁷⁴*Fâ'ilatün Fâ'ilatün Fâ'ilatün Fâ'ilün*

1. 'Âkil iseñ 'âşık-ı âşüfte ol sevdâya düş
Çäk kıl şabruñ yaqasın dâmen-i şahrâya düş
2. Uçururlar yardan şaķın seni mânend-i it
Şal yaşum ırmağına ey dil özüñ deryâya düş
3. La'l-i mey-günü hevâsıyla o yâr-i gül-ruhuñ
Rind-i şâhid-bâz iseñ âvâre ol şaħbâya düş
4. Meyl idüp dünyâya dil göñlin hayâle bağlamaz
Kem gelür aħvâl-i 'âlem 'ârif ü dânyâya düş
5. Mürşid-i 'ışkuñ ayağı toprağına sür yüzüñ
Bî-naşīb olma Belîğî pâyeden geç pâya düş

Harfü't-Tâ44.⁷⁵*Fâ'ilatün Fâ'ilatün Fâ'ilatün Fâ'ilün*

1. Cân ile itdi o deñlü la'l-i cânân ihtilâţ
Eylemez bu deñlü ey dil cism ile cân ihtilâţ
2. Hem-nişîn olmağ ümîdin eyler idüm yâr ile
Eylese dervîş ile 'âlemde sultân ihtilâţ
3. Cem' olup 'uşşâķ ile bir araya gelmez o mâh
Eylemez zerrât ile hürşîd-i raħşân ihtilâţ
4. Dâ'imâ a'dâ-yı nâ-cins ile seyr itmek neden
Zümre-i hayvân ile eyler mi insân ihtilâţ
5. Ey Belîğî nâ-gehân bir gün bozarlar şoħbeti
Birbiriyle eylemez ezdâd⁷⁶ çendân ihtilâţ

⁷⁴ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 384.

⁷⁵ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 415-16; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962, vr. 278b.

⁷⁶ ezdâd: hem-sedâd Nuruosmaniye 4962.

Ḥarfü'z-Zā**45.**⁷⁷*Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün*

1. Dilā bīmār-ı 'ışk-ı yār olan itmez devādan ḥazz
Virür derd ile cānın eylemez şehd-i şifādan ḥazz
2. Şu kim Mansūrveş zülfine ber-dār oldu cānānuñ
Ol aldı bu fenā dārında 'ömr-i bī-bekādan ḥazz
3. 'Aceb bī-zevk imiş şüfī derünü zevki yok hergiz
Ne ḥazzı var diyü itmez şarāb-ı dil-güşādan ḥazz
4. Olurdu zāhidā mercān du'āsı zikr-i tesbihüñ
Benüm rūhum gibi itseñ o la'l-i cān-fezādan ḥazz
5. Bu cismüñ sensüz ey rūḥ-ı revānum ḥazzı yok hergiz
Ten-i bī-cān ider mi 'işret-i zevk ü şafādan ḥazz
6. 'Aceb mi vech-i pākünden şafā kesb itmese şüfī
Alur mı kūr-ı māder-zād olan nūr-ı Ḥudādan ḥazz
7. Devāsuz derdine 'ıŝkuñ düşen el çekdi şihhatdan
Belîgī başı hoşdur derd ile itmez devādan ḥazz

Ḥarfü'l-Ġayn**46.**⁷⁸*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

1. Nār-ı hicrūñ ol kadar yaqdı dil-i sūzāna dāğ
Kūhsār-ı ğamda döndürdi anı kaplana dāğ
2. Merdüm-i dīdem⁷⁹ degül çeşm-i çerāğumdur benüm
Urdı ḥāl-i rüyuñ ey meh dīde-i giryāna dāğ

⁷⁷ İcinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 433-34.⁷⁸ İcinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 447; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962, vr. 280b.⁷⁹ Dīdem: - *Mecmû'atü'l-Letâ'if*.

3. Āfitāb-ı ‘ālem-ārā şanma oldı⁸⁰ mün‘akis
Nār-ı mihrūñ⁸¹ yakmuş ey meh-rū dil-i ‘ummāna dāğ
4. Hāl-i Hindūsı öper gördüm leb-i cānāneyi
Ey gönül ol ğuşşadan oldı süveydā cāna dāğ
5. Bu meşeldür ey Belîgî ‘arife bir gül yiter
Lāleveş bağrumda bitmez mi benüm bir dāne dāğ

Harfü'l-Fā

47.⁸²

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Āstānında tūrursa n’ola hūbān şaf şaf
Bağlanur dergeh-i ‘ālīde çü divān şaf şaf
2. Zülfine virdi alāybegligin⁸³ itdi serdār
Kalb-i ‘uşşākı şıdı başdan o müjgān şaf şaf
3. Nice cān kırtarayın bir⁸⁴ yalıñuz baş ile ben
Tura müjgānı gibi nīze-güzārān şaf şaf
4. Sīnemi hāne-i zenbūra müşābih kılduñ
Görinür ey kaşı yā zaḥm-ı firāvān şaf şaf
5. Çār-sü-yı ğam [u] miḥnetde dükān açdı yine
Dizdi gevherlerini dīde-i giryān şaf şaf
6. ‘İd-i vaşluña irem diyü senüñ ey yüzi māh
Çekilür küyuña kırbān-ı dil ü cān şaf şaf
7. Yine bī-bāk oturup ‘iş ide mi gülşende
Ey Belîgî mey ü maḥbūb ile yārān şaf şaf

⁸⁰ şanma oldı: oldı şanma Nuruosmaniye 4962.

⁸¹ mihrūñ: kaḥruñ *Mecmū’atü'l-Letâ’if*.

⁸² İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 474; *Mecmū’a-i Eş’âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962, vr. 283a.

⁸³ alāybegligin: alay gülbegün Nuruosmaniye 4962.

⁸⁴ bir: her Nuruosmaniye 4962.

48.⁸⁵*Fe'ilatün Fe'ilatün Fe'ilatün Fe'ilün*

1. Āfitāb eylemiş ey meh seni altun üsküf
Reşk idüp saña giyer Hüsrev-i gerdün üsküf
2. Başına kondı sa'âdetle hümâ-yı devlet
Halk şanur giyer ol şâh-ı hümâyün üsküf
3. Cevher-i hâk-i rehüñ ide gibi başuma tâc
Virdi ol şeh baña rü'yâda bir altun üsküf
4. Şem'veş pâdişehüñ bâb-ı hümâyününde
Yandı par par giyüp ol kâmeti mevzün üsküf
5. Göreyin odlara yansun yüzümi zerd idüben
Hâlümü gâyet ile itdi dige-gün üsküf
6. Ey Belîgî kapu kapu dilenür miydi güneş
O kapucu güzele olmasa medyün üsküf

Harfü'l-Kâf49.⁸⁶*Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün*

1. Olur mı her gönül mesken ğam-ı cānāneye lâyıķ
Serîr-i şâhı kim gördi ola her hāneye lâyıķ
2. Çıkar aġyâr-ı bed-kîşi gönülden ey şanem hergiz
Harîm-i Ka'be olmaz rāhib-i büt-hāneye lâyıķ
3. Raķîbüñ ħalbine derd ü ğam-ı 'ıŝķuñ maħal görme
Bu bir gencînedür şāhum dil-i vîrāneye lâyıķ
4. Şurāhî gibi bezmünde n'ola ħan aġlasam her dem
Görürsin büse-i la'l-i lebüñ pervāneye lâyıķ

⁸⁵ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 504-05.

⁸⁶ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 515-16; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962, vr. 284a.

5. Ser-i zülf-i nigāra dest-res ümmîdin eylerdüm⁸⁷
Dirîgā üstühvānum yoḡ tenümde şāneye lâyıḡ
6. Ben anı bunca yıllar şaḡlamazdum ey ecel saña⁸⁸
Virürdüm cānumı olsaydı ger cānāneye lâyıḡ
7. Yaḡar ol şem‘-i bezm-ārāya per pervānemüz hergiz⁸⁹
Degül mi şevḡ ile yanmaḡ dil-i pervāneye lâyıḡ
8. Belîgî ‘ākil iseñ bu ḡarāb-ābāda meyl itme
Bu bir vîrānedür görmez misin dîvāneye lâyıḡ

50.⁹⁰

Mef‘ulü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Meyl itme Ḥaḡdan özgeye ey dil revāsı yoḡ
‘Ömrüñ vefāsı fāñ cihānuñ beḡāsı yoḡ
2. Hercā’î oldı şehrümüzüñ dil-rübāları
Mihrine bir gönül virecek meh-liḡāsı yoḡ
3. Ḥüsn ü bahāda Yūsuf-ı gül-pîreheñ gibi
Mıṡr-ı melāḡat içre o māhuñ bahāsı yoḡ
4. Fir‘avn-ı nefse niḡe olursın muḡābele
Şüfî elüñde Ḥazret-i Mūsā ‘aşāsı yoḡ
5. Men‘ eyleme Belîgîyi mihrinden ol mehüñ
Ey şüfî aña zerrece Ḥaḡḡuñ rızāsı yoḡ

51.⁹¹

Mef‘ulü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ulün

1. Ay alnına oldı vü güneş yüzine ‘āşık
Sürse ayaḡı topraḡına yüzini lâyıḡ

⁸⁷ Bu beyit, Nuruosmaniye 4962’de yoktur.

⁸⁸ Bu beyit, Nuruosmaniye 4962’de yoktur.

⁸⁹ Bu beyit, Nuruosmaniye 4962’de yoktur.

⁹⁰ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 527.

⁹¹ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 535-36.

2. Eylerdi revān hañçerine cānı ğnā'ī
İşlatsa ırakdan meh-i nev gibi yalabık
3. Mey-gün lebüne her kişi mest-i ezelidür
Hım-hāne-i 'ışkuñda senüñ var mıdur ayık
4. Aldanma şaķın lāf u güzāfına degüldür
Her 'āşık-ı şādık geçinen yār-ı muvāfık
5. Bir serv-i kabā-pūşa gönül virdi Belīġī
Endāmı güzel giydüğü gül gibi yaraşık

52.⁹²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Aç gözün cānuñ uyar āyine-i eşyāya bak
Şāni'ı şun'ında gör ço şüreti ma'nāya bak
2. Mürdeler ihyā ider her dem lebinden ol şanem
Gel bu deyr içinde şüfī mu'ciz-i 'İsiye bak
3. Zerre-i nāçizde hırşid-i 'ālem-tābı gör
'Ārif ol kim katrede cüş eyleyen deryāya bak
4. Ahsen-i takvime inkār eylemezseñ zāhidā
Haķ cemālin anda gör ol şüret-i ra'nāya bak
5. 'Işķ odından sīnesine dāĝlar yakmış yine
Ey Belīġī lālelerle zeyn olan şahrāya bak

Harfü'l-Lām

53.⁹³

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Diyeyin vaşf-ı haķuñda yine bir tāze ğazel
Tāzeler reşķ idüp aña oķıya yaza ğazel

⁹² *Mecmū'a-i Eş'âr*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan 1972, vr. 270a.

⁹³ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 581; *Mecmū'a-i Eş'âr*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan 1972, vr. 316a.

2. Şöyle vaşf ile uçurdum o tezerv-i yârı
Bâl ü per açdı diler kim gele pervâza ğazel
3. Gelün inşâf idelüm var mı nazîri hergiz
Diyicek böyle dinür dil-ber-i mümtâza ğazel
4. Muṭrib-i 'ışk ile nâlem gibi dem-sâz oldı⁹⁴
Şaldı bu şavt ile 'âlemlere âvâze ğazel
5. Râstî kâdir olan böyle bülend elfâza
Ey Belîgî disün ol serv-i ser-efrâza ğazel

54.⁹⁵

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Şarâb-ı 'ışk ile âyîne-i ḳalbün muşaffâ ḳıl
Dü 'âlem naḳş[in] ol levḫ-i mücellâda temâşâ ḳıl
2. Dilerseñ nâr ola gülşen saña ey büt-şiken gönül
Ḥalîlâsâ maḫabbet âteşinde [sen] yanup yaḳıl
3. Maḫabbet tîrin irgürmek dilerseñ menzile 'âşık
Sirişk-i ḥün-feşânuñ zih ḫamîde ḳâmetün yâ ḳıl
4. Senün ḳubbe-meniş sivâ ne yirüñdür ne yirüñdür
Maḳâmuñ gel bu nüh ṭâḳ-ı mu'allâdan mu'allâ ḳıl
5. Çemende yum gözün rind-i nazâr-bâz olmaḳ isterseñ
Yüri kuḫl-i maḫabbetden gönül çeşmini bînâ ḳıl
6. Deli divânenün ḫâlini ta'ḳîl itmege zâhid
Şarâb-ı 'ışk ile aḳlın yitirmiş ḳanı bir 'âḳıl
7. Ḳamu âyîneden çün gördüğün kendü cemâlündür
Belîgî ṭuṭî-i ṭab'uhnı öz vaşfuñda güyâ ḳıl

⁹⁴ nâlem gibi dem-sâz oldı: dem-sâz olmaz nâlem çün TY 1972.

⁹⁵ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10392, vr. 70b.

55.⁹⁶*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

1. Ey perī sevdā-yı zülfüñle olup şeydā gönül
Eyledi ben 'āşıkı 'ālemde rüsvāy gönül
2. Ayla ülfet bağlamışdur kākülünnden dil-berā
Başını kesmek kesilmek yok dur[ur] kaṭ'ā gönül
3. Meclisünde yanmağa şevk-i ruḥuñla mūmdur
Eylemez pervāneveş per yakmadan pervā gönül
4. Eyle müstağnī durur kim kıl olaldan 'ışkuña
Pād-şāh-ı 'āleme baş egmedi şāhā gönül
5. Ey Belīgī yok durur ölmekden özge çāresi
Bir oñulmaz derde uğratdı beni derdā gönül

56.⁹⁷*Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün*

1. Kad-i bālā güzel ol kākül-i hoş-bū da güzel
Toğrısın mı diyelüm o da güzel bu da güzel
2. Ruḥ-ı rengini laṭif ü haṭ u ḥālī zībā
Hiç kıl egrisi yok ol iki gīsū da güzel
3. Eşk-i çeşmümde ruḥuñ 'aksini zībā görürin
Gösterür kendüyi 'aynıyla güneş şuda güzel
4. Sāḳ-ı sīmīni gibi sā'id-i billürü laṭif
Yed-i beyzā gibi ol dest ile bāzū da güzel
5. Sīneye gelmediği ol şanemüñ çirkındür
Yoḥsa gelmiş degül anuñ gibi pehlū da güzel
6. Leb-i dil-ber gibi şīrīn ü ter olmaḳ yoḳdur
Ne kadar olur ise sükkeri pālūde güzel

⁹⁶ *Mecmū'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10392, vr. 70a.

⁹⁷ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 594-95.

7. Ey Belîgî güzelüñ çirkini olmaz hergiz
Olıcağ dağı güzel çeşm ile ebrü da güzel

57.⁹⁸

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Eşkāl-i mümkināt-ı ğarīb ile ehl-i dil
Seyr itdi gördi didi cihāna hayāl-i zıll
2. Şeh-bāz-ı kebgî gör dağı ol i'tidâlde
Ne yavuz ol aşıl ne yavaş ol dilā başıl
3. Zülfi ğamıyla şöyle naĥîf itdi cismümi
Mîzāna çekdi bir kıl ile geldi kıl-be-kıl
4. Ol gül nihāli ğonçesi sen ol ğuşāde-dil
Ey nāme durma gül gibi yüzüñ açıl yazıl
5. Şāyed teraĥĥum eyleye sūz-ı derūnuña
Mānend-i şem' her gice ol māha yan yaķıl
6. Tîr ü kemān tîrini öldürmege şehā
Peyveste kaşlaruña müjeñ oldı muttaşıl
7. Cān virmeyince cān ele girmez Belîġiyā
Vir bûsesine cānuñı cānānuñ öl diril

58.⁹⁹

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Dünyāda cennet ister iseñ sebzezāra gel
Tübî gerekse sāye-i serv-i çenāra gel
2. Ey kîmyāya t̄alib olup cevher isteyen
Ĥāk-i mezār-ı şāĥib-i bākır-ıyāra gel
3. Şiĥĥat yüzini görsün o bî-çāre bir nazār
Ey cān t̄abîbi 'āşık-ı zār u nizāra gel

⁹⁸ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 602.

⁹⁹ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 616.

4. Ten kıana yundı tığ-i ğam-ı intizâr ile
Mânend-i ğonce oldu yürek pâre pâre gel
5. Ortaya aldı ğam bizi tır ayağı götür
Sâķī senüñle ‘azm idelüm bir kenâra gel
6. Bâd-ı fenâya virmedin ey dil ğubâruñ
Bir çâre eyle derd ü ğam-ı rûzgâra gel
7. Zâyi‘ geçürme hâñede ‘ömrüñ Belîĝiyyâ
Ĝüş eyle şavt-ı bülbüli bir murĝzâra gel

Ĥarfü’l-Mîm

59.¹⁰⁰

Mef’ulü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

1. Dikdi burüc-ı çarķa fiĝānum ‘alem benüm
‘Älemde şimdi pâdişehem mülk-i ğam benüm
2. Bu bezm içinde daķı ne Cem var idi ne cām
Ol demde cür’a-nüşum idi ĥāk-i Cem benüm
3. Peyveste kaşlarıyla dü-tâ zülfi dil-berüñ
Döndürdi târ-ı müya bilüm kıldı ĥam benüm
4. Şunma raķībüñ aĝzına şehd-i lebüñ meded
Cānum acıtma sükkerüme kıatma sem benüm
5. Rûz-ı ezelde böyle naşib eylemiş Ĥudâ
Zevķ ü şafâ senüñ ola derd ü elem benüm
6. Nâr-ı firâķı yâra kaçan yazmaĝ istesem
Yanar elümde sûz-ı dilümden kıalem benüm
7. Çekmezdi her dem üstüme tıĝın Belîĝiyyâ
Kaşd itmeseydi kıatlüme ol pür-sitem benüm

¹⁰⁰ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 629-30.

60.¹⁰¹*Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün*

1. Gazab atına binme şehsüvârum
Dağıtma tünd-bād ile ğubârum
2. Çün oldu mey-kede ğamdan ne qorhu
Demir kapulu muhkem bir hişârum
3. Görüp na'l-i semendüñ ol qapuda
Qamandı kaldı çeşm-i eşk-bârum
4. Dil oldu rāhib-i büt-hāne-i 'ışk
Olaldan ey şanem hüsñüñ bahârum
5. Fezâ-yı şî'rüñ oldum şāh-bāzi
Belîgî pençeme aldum şikârum

61.¹⁰²*Mef'ûlü Fā'ilâtü Mefâ'îlü Fā'ilün*

1. Seng-i cefāña qarşu qodı ser Qayacuğum
Tut taşa eyle hürd anı yek-ser Qayacuğum
2. Ol deñlü urdı başuma seng-i sitemleri
Giydürdi baña tāc-ı mücevher Qayacuğum
3. Sīneñ leţāfetini görüp oldu qatı saht
Kesb-i bürüdet eyledi mermer Qayacuğum
4. Beñzetme qalb-i müdde'îyi qatı göñlüñe
Tutma kesekle la'li ber-ā-ber Qayacuğum
5. Gel qarşu tırma şarşar-ı āhumdan it hazer
Şol haddedür ki tağları şarşar Qayacuğum
6. Gevher-nebāt-ı tāze bitürmek muhāl iken
N'eyley lebüñde haţt-ı mu'anber Qayacuğum

¹⁰¹ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hâlet Efendi Eki 244, vr. 352a.

¹⁰² İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 648-49.

7. Nāmum Belīgī nāme-i ‘uṣṣāka itdi kayd
Gönlümi yazdı kâtib-i defter Qayacuğum

62.¹⁰³

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. H̄vāba vardum gice bir dil-ber-i ra'nā gördüm
Karşuma geldi elinde mey-i h̄amrā gördüm
2. ‘Işk imiş şundi hemān-dem elüme bir tolu cām
Nūş idicek anı çok dürlü temāşā gördüm
3. Gülşen-i ‘ışk u maḥabbet ne ‘aceb gülşen olur
Goncesin bülbül-i gūyā gibi gūyā gördüm
4. Kuḥl idinmiş meger izi tozını sen servün
Dīde-i nergis-i şehlāsını bīnā gördüm
5. ‘Ayn-ı ḥayretle Belīgī idüp eṣyāya nazar
Kāf-ı kudretde bugün peşseyi ‘Ankā gördüm

Ḥarfü'n-Nūn

63.¹⁰⁴

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Dilde beñzer kim süveydā ‘aks-i ḥālūndür senüñ
Yā meger kim noḳta-i cīm-i cemālūndür senüñ
2. H̄vābda gördüm dimişsin ol nigāruñ yüzini
Daḥı ey şūfī uyursın ol ḥayālūndür senüñ
3. Kāle gelmez ehl-i ḥālūñ zevki zāhid urma dem
Cehlūñe bürhān ü ḥüccet kıl vefālūndür senüñ
4. Ey gönül murḡı ser-i kūyında pervāz itmege
Oḳları koluñ ḳanaduñ perr ü bālūndür senüñ

¹⁰³ *Mecmū‘a-i Eṣ‘ār*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan 1972, vr. 333a.

¹⁰⁴ *Mecmū‘a-i Eṣ‘ār*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T752, vr. 52a.

5. Dil-i vîrân ol şacı Leylâya oldur dâsitân
Kışşa-i Mecnûn Belîgî hasb-i hâlüñdür senüñ

64.¹⁰⁵

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Gözleme kimse elin umma naşibüñ elden
Saña âhir yetişür kısmet olan evvelden
2. Bağladum naqd-i dili gerçi miyân-ı yâra
Eyledüm ortada güm anı çıkardum elden
3. Bir açar şu gibidür 'ömr ki mânend-i hayât¹⁰⁶
Anı sen bağliyamazsın düğüm_urma yilden¹⁰⁷
4. Belde tığüñ kesici oldı geçirmez halkı¹⁰⁸
Anuñ için geçemez cân u gönül bu belden
5. Dâ'ireñ gözle Belîgî hâzer it devr-i felek
Seni pergâra çeker çıkma şakın cedvelden

65.¹⁰⁹

Mef'ülü Mef'ülü Mef'ülü Fe'ülün

1. Bir koyun ala gözli kızınuñ beresinden
Öldüm beni dür eyledi cânum beresinden?
2. Gün foğar idi başuma burc-ı şerefden
Ger baksa o meh-manzaramuz manzarasından

¹⁰⁵ Rıdvan Canım, *Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ*, Ankara: KTB. Yayınları 2018. [Erişim Tarihi: 01.02.2019]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf?0>, s. 151; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Atıf Efendi 2254, vr. 87b.

¹⁰⁶ Bir açar şu gibidür 'ömr ki mânend-i hayât: 'Ömr açar şu gibidür sen anı mânend-i habâb *Latîfî Tezkiresi*.

¹⁰⁷ Anı sen bağliyamazsın düğüm urma yilden: Ey gönül bağliyamazsın düğüm urma yilden *Latîfî Tezkiresi*.

¹⁰⁸ halkı: kimse *Latîfî Tezkiresi*.

¹⁰⁹ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hâlet Efendi Eki 244, vr. 352a.

3. Āhen-dil imiş ol şanemüñ gūşına irmez
İrişdi şadā çarha fiğānum ceresinden
4. Gūş eyleme efsānesini vā'izüñ ey dil
İşit sözümi gel beri ol dil beresinden
5. Kabrine Belīğīnüñ eger varasın ey cān
Geldi diye cānum tura ol maķberesinden

66.¹¹⁰

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Tolansun tırma bezmi sākī-i cānāneler dönsün
Pey-ā-pey şağlu şollu la'l-gün peymāneler dönsün
2. Güzeller şem' i bezm-ārā gibi par par yanar sākī
Meded biz yanalum şevķ odına pervāneler dönsün
3. Cihān bir yaña dönse büseden meh-pāreler dönmez
İçilsün döne döne tölular peymāneler dönsün
4. Yine şevķ-i lebünle şöyle ser-mest it ki 'uşşākuñ
Felekler gibi ey meh başına hum-hāneler dönsün
5. Bu meclis āşinālar yiridür herkes yirin bilsün
Diñüz bu bezm-i hāşşa gelmesün bīgāneler dönsün
6. Girüp meh-pārelerle şūfī dönme halka-i zikre
Şarāb-ı mihr ile medhüş olan mestāneler dönsün
7. Degül encüm felekler dāğ urındı oldı abdāluñ
Işıklar gibi çarķ ursun ķo ol dīvāneler dönsün
8. Cihāna gün gibi 'arz eyle genc-i hüsünüñ ey meh-rū
Girüp şevķüñle rakşa sākin-i vīrāneler dönsün
9. Felekler dā'imā ķuţb-ı murāduñ üzre devr itsün
Belīğī gibi ey meh üstüne ferzāneler dönsün

¹¹⁰ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 685.

67.¹¹¹*Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün*

1. Serüñ pā itmeyince baħr-ı 'ışka alabilmezsin
Nefes utmaz iseñ dürr-i murāduñ alabilmezsin
2. Ruħuñ eṭrāfı 'anber ħākümüz kâfūra dönmiŝdüř
[Ne] ğâfilsin bu ŝüretten daħi reng alabilmezsin
3. Őadā-yı perr-i peŝŝe virmez_ise ğuŝuña ħālet
Maħabbet sāzını bezm-i belāda alabilmezsin
4. omazsın dāmenin bir dem elüñden ey gözüm yaŝı
Nedür bu recm saña bilsem ne virdük alabilmezsin
5. Belîĝi nefis-i kâfir-kışi ger atlı idebilmezseñ
Bugün meydānda ğāziler kılıcın ŝalabilmezsin

68.¹¹²*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

1. Gir ħiŝār-ı 'ışka ŝāhuñ cünd-i āfetden ŝaħın
Ya'ni dil mir'ātını jengār-ı ğafletten ŝaħın
2. Eyleme her fi'l-i nā-meŝrū'a ey ħvāce ŝürü'
Aŝŝı itmez ŝoñ peŝimānlık ħacāletden ŝaħın
3. Őaħlıdur her aṭresinde sāĝaruñ cünd-i hevā
İtmesünler albünü tārāc ğāretten ŝaħın
4. Ħarfüñe ger kimse parmaħ baŝmasın dirseñ ħarīk
Gel yüri olma ħiref ehl-i ŝeķāvetden ŝaħın
5. Zāhidā depret dilüñ lā-ħavle meŝĝül ol bugün
Yād ile yarın bugün ħavl-ı kıyāmetden ŝaħın

¹¹¹ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 2955, vr. 106a.

¹¹² *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10392, vr. 71a.

69.¹¹³*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

1. Merd-i ıŝkâm bezm-i ğamda hem-dem-i merd isterin
Derdümi arturmaĝa bir yār-ı hem-derd isterin
2. Derdi olmayan ne bilsün ehl-i derdüñ derdini
Derde düşmen bir Ebü Derdā gibi merd isterin
3. Kurtarup halkı ide efsürde nār-ı düzaĝı
Yā İlähî āhumı ol mertebe serd isterin
4. Bu bahār eyyāmı geldi bülbül oldı bülbüle
Şāĝ-ı gülden sākīyā şun sāĝarı verd isterin
5. Kūh-ı ıŝkuñ ey Belīĝî çünki [ĝāh] berg ĝāhi ben
Cismümi zār u nizār u rüyumu zerd isterin

70.¹¹⁴*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

1. Şol kadar pür-yāredür kim cism görünmez yāreden
Yaradan halk eyledi¹¹⁵ beñzer vücüdum yāreden
2. Bāliŝ-i zerkāra baş egmez cihānda ğusrevā
Seng-i ħārā yeg gelür Ferhāda rengīn ħāreden
3. ışk ile yektā olup giydüm libās-ı vaĝdeti
Āriyet bir ħırkādur ten üç yüz altmış pāreden
4. Aramızda yār ile nāŝî gerekmez ey gönül
İki gözümüñ biri olursa çıksun aradan

¹¹³ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 701.

¹¹⁴ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Selimiye Kütüphanesi, 22 Sel 2164, vr. 170a; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan 67, vr. 10b.

¹¹⁵ eyledi: eylemiş Ali Nihat Tarlan 67.

5. Râzî ol sen de yime¹¹⁶ ‘âlemde ferdâ guşşasın
Ey Belîgî rızkuñı elbetde virür¹¹⁷ Yaradan

71.¹¹⁸

Fā‘ilātün Fā‘ilatün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Ey gönül gel çin-i zülf-i ‘anberinün minnetin
Çekme kılca nāfe-i āhū-yı Çinün minnetin
2. Tūṭi-i dil kande virmez cānına minnet bilür
Ey yüzi mir’at o la’l-i sükkerinün minnetin
3. Hırmen-i hüsninde hāl-i yāra minnetdār ol
Ey Süleymān çekme mūr-ı dāne-çinün minnetin
4. Nāzeninüm tek şaçun dārına ber-dār it beni
Baña çekdürme bu ‘ömr-i nāzeninün minnetin
5. Minnet Allāha irişdüm kūy-ı yāra ey şabā
Yile vir şimden girü rüy-ı zemīnün minnetin
6. Ben senün cān gevherin iṣār iderken pāyuña
Aşma şāhum gūşuña dürr-i şemīnün minnetin
7. Minnetine çeşme-i Hızruñ şovuk şu içmezin
Boynuma aldum o tīg-ı cevherinün minnetin
8. Zerkuñı bī-minnet eyler Zü’l-minen saña ‘aṭā
Ey Belîgî çekme her dūn u deninün minnetin

¹¹⁶ yime: Belîgî Ali Nihat Tarlan 67.

¹¹⁷ Ey Belîgî rızkuñı elbetde virür: Eksik itmez rızkınu virür vücūduñ Ali Nihat Tarlan 67.

¹¹⁸ *Mecmū‘a-i Eş‘âr*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan 1972, vr. 350a.

Ḥarfü'l-Vāv**72.**¹¹⁹*Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün*

1. Dil nāle itmesün mi sen gül-'izāra karşıu
Bülbül fiğāna başlar evvel bahāra karşıu
2. Dīvāne gönlüm inler āşüfte vü perişān
Çözdükçe kara zülfin ben bī-ķarāra karşıu
3. Bu beyt-i derdnāki tekrār idüp oķurdu
Teslīm-i cān iderken dil tiğ-ı yāra karşıu
4. Cānum murādı üzre maķşūduma irürdüm
Biñ cānum olsa virsem ol ğamzekāra karşıu
5. Çarḫ-ı berīne ḫānem¹²⁰ virmezdüm ey Belīġī
Gelse müşerref itse ol māh-pāre karşıu

73.¹²¹*Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün*

1. Eger maḫbüb olursa bir içim şu
Yüzi şulu degülse andan el yu
2. Güzel oldur kim anuñ gerdenine
Ḳolın şalmaya kes illā ki ğisū
3. Ruḫıyla 'arızın her dem idüp yād
Yanup nār-ı ğama itme yaşuñ cū
4. Ne bilsuñ ķadrini gevher-şināsuñ
Şu kim ḫar-mühreye 'arz ide lü'lü'

¹¹⁹ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 721; *Mecmū'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962, vr. 289b.

¹²⁰ ḫānem: cānum Nuruosmaniye 4962.

¹²¹ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 2175.

5. Meger ân turre-râ bÿy-ı vefânîst
Nemî didem Belîği yek ser-i mü¹²²

Ḥarfü'l-Hâ

74.¹²³

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Kanda beñzer ol dehen cām-ı şarābuñ 'aynına
Bāde beñzer beñzemez ol la'l-i nābuñ 'aynına
2. Kirpügümde görinen kanlu ciger pergālesi
Beñzemez mi siḥe şancılmış kebābuñ 'aynına
3. Tırmadan başum döner mānend-i çarḥ aķar yaşum
Beñzedürsem n'ola kendüm āsiyābuñ 'aynına
4. 'Ayn-ı deryā olsa yaşum ġarķa virür 'ālemi
Gelmez ey dil ol şeh-i 'ālī-cenābuñ 'aynına
5. Sīneme çün dāğ yaķduñ bir elif çek üstine
Bezmi-ı ġamda muṭribā döndür rebābuñ 'aynına
6. Ey Belîği çeşmelerle şehri ma'mūr eyleyen
Şu yirine sīm ġarc itdi türābuñ 'aynına

75.¹²⁴

Mef'ulü Fâ'ilätü Mef'ülü Fâ'ilün

1. 'Ālim odur ki her kişinüñ müşkilin bile
Fāzıl odur ki 'ārif olan dil dilin bile
2. Mürşid odur ki vādī-i 'ışķı kōnaķ kōnaķ
Kaṭ' eyleye merāḥil ü ser-menzilin bile

¹²² "Ey Belîği! Galiba o perçemde vefa kokusu yok. Bir kıl ucu kadar görmedim."

¹²³ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 748.

¹²⁴ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 3759, vr. 40b.

3. ‘Āşık odur ki perde-i pindârı ref’ ide
Dîdâr-ı yâre mâni’ olan hâ’ilin bile
4. Ehl-i başîretân aña dirler ki ‘âlemüñ
Yarı nazarda câhilin ü ‘âkılin bile
5. Dervîş odur Belîğî dögen şahşı sögmeye
İde du‘â-yı hayr öpe pâyin elin bile

76.¹²⁵

Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün

1. Müjgânına yir eyledi cânım dil içinde
İrgürdi nişâna oқи bu menzil içinde
2. Ser-geşte olan gerd-i reh-i bādîye ey dil
Mecnûn gibi Leylâsın arar maḥmil içinde
3. Cem’ oldı şanur gökden inüp yirde melekler
Meh-rûları cāmî’de gören maḥfil içinde
4. Ey gönca-dehen gül gibi elden ele gezme
Eller seni her hâr şaқın bu il içinde
5. Deryâ-yı ezel sâhilisin gevher-i tende
Kalkmaқ saña lâyıқ mı Belîğî gil içinde

77.¹²⁶

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

1. Berқ-i çemende gülmegi ta’lîm idüp güle
Ebr-i bahâr giryeler öğretti bülbüle
2. Beñzemez oldı hürmen-i hüsnuñde hüşe-çîn
Yâd itdi zülfüñ eyledi âheng sünbüle

¹²⁵ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 772.

¹²⁶ *Mecmû’a-i Eş’âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10392, vr. 70b.

3. H̄ayrānı mı ki birbirinüñ sâgar üstine
Düşdi şurāhi ağzı egildi güle güle
4. H̄āl-i ruhuñda haṭ degül ol misk odağıdur
Kim bâgbān-ı şun' komuşdur қaranfüle
5. 'Işkuñ Belîgî geldi demi oldu nefḥa-sāz
Bezm-i çemende bülbül ile yine bülbüle

H̄arfü'l-Yā

78.¹²⁷

Mef'ulü Fā'ilātün Mef'ulü Fā'ilātün

1. Başa iletmiş işin gördüm o ser-tırāşı
Halk-ı cihānuñ olmuş taht-ı yedinde başı
2. Tîgine ey dil anuñ n'ola boyun virürsem
Cāna şafā bağışlar maḥbūbdur tırāşı
3. Mānend-i şāne şındı cānā şikeste göñlüm
Sen meh-liḳā elinden k'āyine aldı başı
4. Mūy-ı ser-i raḳībān Fir'avn 'askeridür
Mūsā ile hemişe eksük degül şavaşı
5. Müjgānuñ oldu reg-zen kıl aña kāse-i dem
Gör ḥidmete yararsa bu çeşm-i ḥūn-pāşı
6. Āyine-i müdevver ğabğabı zenḥ legençe
Olmüş Belîgî aña tîg-ı Dımuşkî қаşı

79.¹²⁸

Mef'ülün Mef'ülün Mef'ülün Mef'ülün

1. O gül-çihre baña bir āh-ı āteşnāk yandurdu
Ḥas ü ḥāşāk-ı endūhı anuñla pāk yandurdu

¹²⁷ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 781.

¹²⁸ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 794.

2. Degül ebr-i siyeh dūd-ı ‘alāmetdür çıqup āhum
Burūc-ı çarḥ-ı çārümde ḥas u ḥāşāk yandurdu
3. Görüp ruḥsār-ı cānānı tecellī nārına ‘aşık
Vücūdın şem‘-i bezm-ārā gibi bī-bāk yandurdu
4. Derün-ı sīnede ey meh bir oldı nār-ı mihrüñle
Beni bir yañadan sūz-ı dil-i ğamnāk yandurdu
5. Şafaḳ şanma Belīġī şem‘-i āhum çevresin nā-geh
Ṭolanurken perin pervāne-i eflāk yandurdu

80.¹²⁹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Meh gibi ‘arz-ı cemāl eylese ey dil Şāmī
Rūzdan gözlerüme rüşen iderdi şāmı
2. Meh-i nevdür kaşuñı gözlemesün müdde‘iyān
Gelür ay eskisine çün olaruñ bayrāmı
3. Şehr içinde ayuñ on dördi gibi şöreti var
Ṭutdı āfākı güneş gibi ser-ā-ser nāmı
4. Sidre řāvūsı gibi cilveler itse yaraşur
Bu leřāfetle anuñ kākül-i ‘anber-fāmı
5. Şuna mı aġzuma mey-gün lebin āyā ol māh
Şundı bu şeb baña bir cām-ı sūrūr-encāmı
6. Yoḳ mı bu memleketüñ pādşehi itdi helāk
Bizi ḥançerler ile ğamze-i ḥün-āşāmı
7. Leblerin öpmege el virmez ise bāde gibi
Düşelüm ayaġına eyleyelüm ibrāmı
8. Ḳadd-i bālāsı yanında ḳatı alçaḳ görünür
Ey Belīġī baña serv-i çemenüñ endāmı

¹²⁹ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 853-54.

81.¹³⁰*Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

1. Eksük olmaz 'âşîka ol şîvekâruñ nâzişi
Nâzenîn olanlaruñ 'işveyle olur nâz işi
2. Kaṭre iken gözlerüm yaşını 'ummân eyledüñ
Ġarḩa virdüñ 'âlemi cânâ çoğ itdüñ az işi
3. Zaḩm-ı sînem gibi hergiz oñmadı baĠrum başı
OñmaduĠ başuñ cihânda lâ-cerem oñmaz işi
4. Zülfi yârüñ her kılında baş ile cân oynamak
Âferîn ey dil degüldür degme bir cân-bâz işi
5. GördüĠince görmeze urur geçer virmez selâm
'Âşîka ol Ġamzekâruñ dâ'imâ iĠmâz işi
6. Oynadup ḩalk-ı cihânı dürlü şüret gösterür
Kim ḩayâl-i zılla beñzer çarḩ-ı lu'bet-bâz işi
7. Şer' ile kânûna uymaz ey BelîĠî gördiler
YaĠdılar nây ile 'üdü oldu söz ü sâz işi

82.¹³¹*Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*

1. Ṭâlî'ümle cünd-i berḩ-i âhumuñ şavaşını
Dir gören biz şimdi gördük yıldırım uğraşını
2. Pâd-şâhum sürḩ-ser tîĠüñden itmezse ḩazer
Lâleveş bergin görür ol dâmeninde başını
3. Mâ-taḩaddümden ḩaber virür be-Ġâyet yaşlıdur
Eşḩ-i çeşmümden şoruñ baḩr-ı muḩîṫüñ yaşını
4. Ṭaş eşigüñ gibi mesken bulmadı ey meh güneş
ḩâne ḩâne 'âlemüñ gezdi içini daşını

¹³⁰ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 943-44.

¹³¹ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10392, vr. 69b.

5. Ser-fürü itdi Belîğî geldi alçaqdan hilâl
Gurrenden garrâ görüp ol meh-cebînüñ qaşını

83.¹³²

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Dilümüz anlayamaz şüfî bizüm kâl ehli
Bî-zebân söyleşelüm var ise bir hâl ehli
2. Salţanat faqr ile fahr itmek imiş 'âlemde
Ne bilür qadrin anuñ memleket ü mâl ehli
3. İledür halvetine hîle ile şüfî şarâb
Görmedüm dünyede anuñ gibi bir âl ehli
4. Vazgel 'aql ile sen yâr olımazsın ey dâl¹³³
Ehli var başqa anuñ da behey abdâl ehli
5. Cânı cānān yolına virmede ihmâl itme
İremez menzil-i maqşūdına ihmâl ehli
6. Her dem âl ile Belîğî öper ol serv ayağın
Görmedüm hūn-ı sirişküm gibi bir âl ehli

84.¹³⁴

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Āb-ı derd ile şu kim hākūmi taḥmîr itdi
Hāne-i miḥneti ol ḥıyn ile ta'mîr itdi

¹³² Süleyman Solmaz, *Gülşen-i Şu'arâ*, Ankara: KTB. Yayınları 2018, e-kitap, [Erişim Tarihi: 01.05.2019]: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56733,ahdi-gulsen-i-suarapdf.pdf?0>, s. 122-23; *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T752, vr. 14b; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Hk 110, vr. 88a; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 1694, vr. 38b; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Selimiye Kütüphanesi, 22 Sel 2309, vr. 43b; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Hk 3184, vr. 278a; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Manzum 564, vr. 38b; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hâlet Efendi Eki 244, vr. 137b.

¹³³ Bu beyit, *Gülşen-i Şu'arâ*'da yoktur.

¹³⁴ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hâlet Efendi Eki 244, vr. 79b.

2. Neye kim kılsa nazar görmek için anda beni
Naşuñı dîdelerüm her yire taşvîr itdi
3. Nâr-ı hecrüñ yine od şaldı gönül hürmenine
Hâşılı yaqdı qatı anı qara yir itdi
4. Küfr ile örter_idi muşhaf-ı hüsnin o şanem
Hâşiyeye yazdı haţâsı haţı tefsîr itdi
5. Bir gâzel didi Belîgî haţ-ı la'lüñi ögüp
Okıyanlar varaq-ı cânına tahtîr itdi

85.¹³⁵

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Haţ-ı 'anber-feşânuñ gün yüzüñ ey meh n'idem tıtdı
Sipîhr-i cânı ser-tâ-ser gamâm [u] hemm ü gam tıtdı
2. Tıttup qapılmaz iken bend ü bāğ ile dil-i şeydā
Anı qapuñda kul itdi şehā dest-i kerem tıtdı
3. Nedür borcum benüm bilsem aña kanlu muyam ey dil
Sirişk-i hün-feşānum dāmenüm aldı yaqam tıtdı
4. Boğazına çıkınca tā sebūnuñ kanını içdi
Şurāhîden hemān kan alıgör ey sākî dem tıtdı
5. Belîgî şāh-ı ışık oldum şarāb-ı āh u eşkümden
Taħammül bağladum dünyā yüzün hayl u haşem tıtdı

86.¹³⁶

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Yine mestāne ider nāle-i murğ seheri
Kuş dilin añlar iseñ diñle ne dir al haberi
2. Gül ü mül devri irişmiş ne durursın sākî
Getür ayağı götür dilde olan gayr-ı teri

¹³⁵ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 1082, vr. 40b.

¹³⁶ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10392, vr. 69b.

3. Gene boyandı bu beneklü ciger reng-i ğama
Kaḡı mey tāzelesün sāķī bu yanmış cigeri
4. Cān virürken o büte secdeyi çoĝ itme göñül
K'ih̄tişār üzre olur çünki namāz-ı seferī
5. Bādenüñ nef'ine çün h̄üccet ile k̄abilsin
Nedür insāna anuñ söyle Belīĝī zararī

87.¹³⁷

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Dürme mektübuma ey ğonce yüzüñ nāme gibi
O k̄ara yazulınuñ göñlini yaz h̄āme gibi
2. Ellere nāme gibi sırrını fāş eyleyenüñ
Başın ayaklara şalsañ yiridür h̄āme gibi
3. Nergis-i şaḡn-ı gülistān göz ider bir birine
Naẓarı cümlenüñ ol serv-i gül-endāma gibi
4. Göricek çeşmüñi cān oldu lebüñ ḡayrānı
Bengīdür meyli anuñ sükkerī bādāma gibi
5. Ruḡ-ı dildārı koyup zülfine dil oldu revān
Rūmdan 'azm-i Belīĝī ṡaraf-ı Şāma gibi

88.¹³⁸

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Karşudan şīve semendiyle ol āfet ḡopdı
Bād-ı şarşarla şanasın ki kıyāmet ḡopdı
2. ṡālīb ü rāĝīb olursam n'ola cānā lebüñe
Yine dilden aña biñ cān ile raĝbet ḡopdı
3. Ḳoşup aĝyāra o yār aĝladı feryād itdi
Bir it eksilmek ile şanki kıyāmet ḡopdı

¹³⁷ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 2757-58; *Mecmū'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 2955, vr. 130a.

¹³⁸ *Mecmū'a-i Eş'âr*, Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 1082, vr. 48b.

4. Şimdiden kalmadı bir kimse helâk eylemedük
Hışm-ı hûn-rîz ile gördün mi ne âfet kopardı
5. ‘Ârı terk eyledi yâr oldu Belîgî ‘ışka
Zâhidâ nice diyem ehl-i melâmet kopardı

89.¹³⁹

Fe’îlâtün Fe’îlâtün Fe’îlâtün Fe’îliin

1. Cân u dil guşşañ ile oldu elem güşeleri
Aña şâdam ki şeneldi yine gam güşeleri
2. Hey kıyâmet demidür mürdelerün ihyâ kıl
Küşte-i gamzeñ ile taldı ‘adem güşeleri
3. Görme hâlî tolu baķ güşe-i mey-hânelere
Be bu Cem güşeleridür be bu Cem güşeleri
4. Göz uciyla baña cevır oklarını atdı o yâr
Hayli cânımda yir itdi o kerem güşeleri
5. Lâle cām aldı ele sâķî güzellendi yine
Bâğ-ı Firdevse dönüp ‘işret ü dem güşeleri
6. Kûy-ı dildârı Belîgî gibi seyr eyleyenün
Görinür mi gözine şüfî İrem güşeleri

90.¹⁴⁰

Mef’ülü Fâ’îlâtü Mefâ’îlü Fâ’îliin

1. Şâfî-dil_ol şafâ ile dürr-i Necef gibi
Âlüde kılma gerd-i gam ile hâzef gibi
2. Germ olma germe gögsünü var gözle dâ’ireñ
Şaķın zamâne sille çalar saña def gibi

¹³⁹ İncinur Atik Gürbüz, *age.*, s. 814; *Mecmû’-a-i Eş’âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Zühdü Bey 226, vr. 12b.

¹⁴⁰ *Mecmû’-a-i Eş’âr*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet MC 479, vr. 8b; *Mecmû’-a-i Eş’âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 263/2, vr. 97a; *Mecmû’-a-i Eş’âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 3795, vr. 34b.

3. Ser-māyeñi bu dūnye metā'ına bađladuñ
Ey h̄vāce nağd-i 'ömr-i 'azizüñ telef gibi
4. Āhum hadengi āh ne kār eyler ey püser
Niçün sen aña karşı turursın hedef gibi
5. Künc-i felāhı çünki idindüñ Belīgī cāy
Çek dāmen-i ferāgata pāyüñ keşef gibi

91.¹⁴¹

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Ey dil dilersen ağ ola yüzüñ semen gibi
Dā'im niyāza tut yüzüñi yāsemen gibi
2. N'eyler cihānda ağlas-ı zer-befti merd olan
Giy bir 'abāyı kendüñi zeyn itme zen gibi
3. Ser vir yolında ol büt-i şirīn-dehānumuñ
Ey dil başuñu başa ilet Kūh-ken gibi
4. Mey gibi la'lüñ öpmege devrān vireydi el
Böyle ayakda qalmaz idüm derdden gibi
5. Var ey Belīgī cismüñe şarılmadan kefen
Bir sīm-ten nigāra şarıl pīrehen gibi

92.¹⁴²

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Şükr Hūdā ki gördi gözüm vech-i Aħmedi
Hāđkuñ cemāli pertevi nūr-ı Muħammedi
2. 'Işkuñ kitābını ben ođurken dađı Hūdā
Kılmamış idi Ādeme ta'līm-i ebcedi
3. Qaddüm hilāle dönmiş iken mihrüñ ile meh
Seyr itmemişdi dağı bu tāk-ı zebercedi

¹⁴¹ Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 2761.

¹⁴² Kamil Ali Gıynaş, *age.*, s. 2902-03.

4. Şâh-ı velâyet aña şunar Kevşeri revân
Şol teşne-dil ki dünyede la'lûñ ğamın yidi
5. Yüz karasın kazıtdı Belîgî şı deñlü kim
Ne yüzle ilte Hâzrete bu rûy-ı esvedı

93.¹⁴³

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1. Bunı dir dem-be-dem şeştâ def ü nây
Nedür bir dem için bu hüy u bu hây
2. Kemānuñ tîrûñ ile başı hoşdur
Kaşuñ gibi bir oynar başludur yây
3. Ayağın öpmege varduğda zâhid
Didi sâkî yûri degmez saña pây
4. Kanâ'at gencine mâlik olanlar
Olur bir hâbbeye yoğsul ise bay
5. O bed-mihre şehâb u ra'dāsâ
Belîgî ağlasam vây inlesem vây

94.¹⁴⁴

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1. Senüñ bezmünde ey mâh-ı şeb-ârây
Yanup yakulmağa mûmuz ser-â-pây
2. Didüm la'lünde n'eyler diş yarası
Dilin çiyner o tütî-i şeker-hây
3. Zemistânda hâzân olmuş bahāruñ
Şararmış tâb-ı tebden ey kaşı yay
4. Tehî şanmañ anı ehl-i nefesdür
Hevâdârına kendin diñledür nây

¹⁴³ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, 15 Hk 224, vr. 76b.

¹⁴⁴ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, 15 Hk 224, vr. 76b.

5. Belîğî katline bir ğamze besdür
Saña kim dir ki yayuñ qur oquñ yay

95.¹⁴⁵

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Qahvenüñ bāde-i gülgün gibi yoqdur ānı
İşicaqdur o qara yüzlünüñ ammā qanı
2. Mişl ü mānendi mi var müşteri kızdurmaqda
Isıcaq yüz göricek her kişi ister anı
3. Puhtedür bāde gibi gördi inen hām degül
Şeyh ü şābuñ aña bir pāre ııındı cānı
4. Qātı'-ı demdür anuñla dimeñüz dem olmaz
Kāse kase içelüm n'olsa gerekdür qanı
5. Mışr u Şām u Halebî gezdi gelicek Rūma
Ayağın aldı şarābuñ o cihān fettānı
6. Naqda mā'il olup ortada gezer aqçalaşur
Bilmezem qahvecinüñ qahbe midür oğlanı
7. Söyle ol rü-siyehüñ baña ne keyfiyyeti var
Ey Belîğî aqıdur ayağına yārānı

Qıt'a¹⁴⁶

Mef'ülü Fā'ilâtün Mef'ülü Fā'ilâtün

1. Cānını itdi qurbān ol şeh ğazā yolında
Mülk-i beqāda şimdi oldu şeh-i şehidān
2. Ser-cümle tāc u tahtı ıımarladı Selīm [Hān]
Hayfā ıolundu gözden ol āfitāb-ı raşşān

¹⁴⁵ Aysun Sungurhan Eyduran, *Kınalı-zāde Hasan Çelebi, Tezkîretü'ş-Şu'arâ*, KTB Yayınları, Ankara 2017, s. 240-41; *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10390, vr. 138b; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Selimiye Kütüphanesi, 22 Sel 2309, vr. 46; *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 3563, vr. 110b; *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih 5351, vr. 87b.

¹⁴⁶ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 1826, vr. 34b.

3. Ser-tâ-kağem cihâna ĥükm eylese elinde
Sultân Selîme degdi çün ĥâtem-i Süleymân
4. Mâh-ı rebî'ü'l-evvel rûz-ı nehem dü-şenbih
Taĥtı müşerref itdi devlet ile Selîm Ĥân
5. Pîr-i ĥired Belîğî didi o demde târîĥ
Sultân Selîm oldı baĥreyn ü berre sultân (974/1566)

Müfred/Matlalar

1.¹⁴⁷

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ger belî didünse Ĥaĥka 'ışk ile rûz-ı elest
Gözle peymânı riyâ peymânesine urma dest

2.¹⁴⁸

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Virür zülfün peyâmın bād gâhî râst gâhî kec
Alur andan ĥaber şimşâd gâhî râst gâhî kec

3.¹⁴⁹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Tâ görelden vech-i pâküñ ĥayrdan kıldum 'ubür
Kılmazam ĥayra nazâr ĥüsnün yiter cennât-ı ĥür

4.¹⁵⁰

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Yâruñ benefşe ĥaĥtı ki gül-berg-i terdedür
Nâ-dân-ı kec-nazâr gözine lîk perdedür

¹⁴⁷ Bilge Kaya, *Hisâlî Hayatı - Eserleri ve Metâliü'n-Nezâir Adlı Eserinin Birinci Cildi: İnceleme-Metin*, Gazi Üniv. SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2003. s. 224.

¹⁴⁸ Bilge Kaya, *age.*, s. 264.

¹⁴⁹ Bilge Kaya, *age.*, s. 510.

¹⁵⁰ Mehmet Gürbüz, *Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr*, Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi 05.02.2019], e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/58582,sultan-i-hubana--munasib-esarpdf.pdf?0>, s. 807.

5.¹⁵¹*Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün*

Lebüñ ihyā-yı mevtāda dem-i Īsīye ġālibdür
 Bu deyr içre anuñ ey büt hemān bir adı alıpdur

6.¹⁵²*Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün*

Cihānda kūh-kenlik Őan'atı Ferhāda gelmiŐdūr
 Őadā-yı tūŐesinden taġlar feryāda gelmiŐdūr

7.¹⁵³*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

GūlŐene ılmaz nazār kim gōrse ruĥsārūñ senūñ
 BaŐ egmez sidreye cānā hevā-dārūñ senūñ

8.¹⁵⁴*Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün*

ĪŐk-ı yār ile gōñūl 'ārif iseñ yektā ol
 KūŐe-i vaĥdeti virme felege tenhā ol

9.¹⁵⁵*Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün*

Dehānuñ zan iderdūm noġta-i Őekl-mīm mūbhem hem
 Bu sırra vāıf oldum almadı bir zerre Őūbhem hem

¹⁵¹ Mehmet Gūrbūz, *age.*, s. 83.

¹⁵² Mehmet Gūrbūz, *age.*, s. 252.

¹⁵³ Abuzer Kalyon, *PeŐteli Hisālî, Metâlî'ü'n-Nezâ'ir (II. Cilt) İnceleme-Metin*, Gazi Üniv. SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2011. s. 217.

¹⁵⁴ Abuzer Kalyon, *age.*, s. 366.

¹⁵⁵ Abuzer Kalyon, *agt.*, s. 473.

10.¹⁵⁶*Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün*

Ṭā'at ile benlîgin terk itmedi diyü recīm
İrmedi vahdet nesīminden dimāgına nesīm

11.¹⁵⁷*Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün*

Öldürürse çeşm-i hūn-rîzūñ ne ğam cānā beni
Yine bir demde kıılır 'İsî-lebūñ ihyā beni

12.¹⁵⁸*Mef'ülü Fâ'îlâtü Mef'ülü Fâ'îlün*

Meclisde oldı çünkü cevān bir iken iki
Sākî ṭoluyı eyle hemān bir iken iki

13.¹⁵⁹*Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün*

Aşdılar şem'i çü Manşūr dili ucından
Yağdılar āteşe yitmez midi ber-dārlıgı

14.¹⁶⁰*Mef'ülü Mef'ülü Mef'ülü Fe'ülün*

İtdüm gözümün yaşını cūlar gibi ırmağ
Küyuñda olan hār u ḥası iderüz ırmağ

¹⁵⁶ Abuzer Kalyon, *agt.*, s. 524.

¹⁵⁷ Abuzer Kalyon, *agt.*, s. 1160.

¹⁵⁸ Abuzer Kalyon, *agt.*, s. 1248.

¹⁵⁹ Aysun Sungurhan Eydurān, *Kınalı-zāde Hasan Çelebi, Tezkîretü'ş-Şu'arâ*, KTB. Yayınları, Ankara 2017. [Erişim Tarihi: 15.01.2019]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0>, s. 240.

¹⁶⁰ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 1532, vr. 65a.

15.¹⁶¹*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

Bile gelmişdür benümle bu hārāb-ābāda ğam
Benden ayrılmaz anuñ-çün bir nefes dünyāda ğam

16.¹⁶²*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

Varlığım yokluğa şarf itdüm dehān-ı yār için
Ey Belīġī ya'ni ben yoklukda var olsam gerek

17.¹⁶³*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

Fırşatı fevt itme ey dil böyle qalmaz rüzigār
Keşti-i bāde şuyın buldurdı kulları keyf çat

Kaynakça

- AÇIKGÖZ, Namık (2017), *Riyâzü'ş-Şu'arâ*, Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi 05.03.2018]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0>.
- AKBAYAR, Nuri (Hzl.) (1998), *Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmânî (Yâhud Tezkîre-i Meşâhir-i Osmânî)*, C. 2. İstanbul: Kültür Bakanlığı-Tarih Vakfı Ortak Yay.
- AYÇİÇEĞİ, Bünyamin (2016), "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmû'aları: İnceleme-Dizin", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Sayı 16, İstanbul, s. 227-367.
- CANIM, Rıdvan (2018), *Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ*, Ankara: KTB. Yayınları. [E.T.: 01.02.2019]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf?0>.

¹⁶¹ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 1532, vr. 65a.

¹⁶² *Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hâlet Efendi Eki 244, vr. 139b.

¹⁶³ *Mecmû'a-i Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 105, vr. 16a.

- DEVELLİOĞLU, Ferid (2011), *Ansiklopedik Osmanlıca-Türkçe Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- EFE, Zahid (2019), “Kastamonulu Divan Şairi Tâlî’î ve Şiirleri”, *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 8/18, s.120-153.
- EYDURAN, Aysun (2017), *Tezkîretü’ş-Şu’arâ*, Ankara: KTB. Yayınları. [E.T.: 01.03.2018]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/belge/1-83504/kinalizade-hasan-celebi---tezkiretuZs-suara.html>.
- GIYNAŞ, Kamil Ali (2017), *Pervâne Bey Mecmuası*, Ankara: KTB. Yayınları. [E.T.: 06.09.2018]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55832,pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?0>.
- GÜRBÜZ, İncinur Atik (2018), *Mecmû’atü’l-Letâ’if ve Sandûkatü’l-Ma’ârif*, Ankara: KTB. Yayınları. [E.T.: 15.01.2019]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/57123,mecmuatul-letaif-ve-sandukatul-maarifpdf.pdf?0>.
- GÜRBÜZ, Mehmet (2018), *Sultân-ı Hübâna Münâsib Eş’âr*, Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi 05.02.2019]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/58582,sultan-i-hubana-munasib-esarpdf.pdf?0>.
- İSEN, Mustafa (1994), *Künhü’l-Ahbâr’ın Tezkire Kısmı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KALYON, Abuzer (2011), *Peştelî Hisâlî, Metâlî’ü’n-Nezâ’ir (II. Cilt) İnceleme-Metin*, Ankara: Gazi Üniv. SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- KAYA, Bige (2003), *Hisâlî Hayatı - Eserleri ve Metâlîü’n-Nezâir Adlı Eserinin Birinci Cildi: İnceleme-Metin*, Gazi Üniv. SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- KAYABAŞI, Bekir (1997), *Kaf-zâde Fâ’izî’nin Zübdetü’l-Eş’âr’ı*. Malatya: İnönü Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- KILIÇ, Filiz (2018), *Meşâ’irü’ş-Şu’arâ*, Ankara: KTB. Yayınları. [E.T.: 01.02.2019]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0>.
- KÖKSAL, Fatih (2009), “Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 3, İstanbul. s. 63-86.

KURNAZ, Cemal ve Mustafa Tatçı (hzl.) (2001), *Mehmet Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî- Dîvân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri*. C. 1. Ankara: Bizim Büro Yayınları.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet MC 479, vr. 8b-9a.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 3560, vr. 62b.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 3563, vr. 110b.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10390, vr. 8a, 138b.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 752, vr. 14b, 24b, 25b, 37b-38a, 52a, 64b-65a.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 3759, vr. 22a, 40b

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 10392, vr. 69b-71a, 74a.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 2955, vr. 106a.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 2955, vr. 130a.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 3795, vr. 34b.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 1826, vr. 34b.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 1532, vr. 65a.

Mecmû'a-i Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T 105, vr. 16a.

Mecmû'a-i Eş'âr, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, 15 Hk 224, vr. 76b.

Mecmû'a-i Eş'âr, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Manzum 543, vr. 93b-94b.

Mecmû'a-i Eş'âr, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Manzum 564, vr. 38b.

Mecmû'a-i Eş'âr, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Hk 110, vr. 88a

- Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Hk 3184, vr. 278a, 285a.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3853, vr. 26b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 263, vr. 97a-b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 1694, vr. 38b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz FB 263/2, vr. 97a.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962, vr. 69a, 270b, 278b, 280b, 283a-284a, 289b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4976, vr. 347a-348a.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Oğuz Ergeç Özel Koleksiyonu, vr. 102a.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Selimiye Kütüphanesi, 22 Sel 2164, vr. 170a.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Selimiye Kütüphanesi, 22 Sel 2309, vr. 43b, 46b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan 62, vr. 81b-82a, 89a.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan 67, vr. 10b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Atıf Efendi 2254, vr. 87b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih 5351, vr. 87b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud 6316, vr. 16b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hâlet Efendi Eki 244, vr. 79b, 137b, 139b, 352a.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hasan Hüsnü Paşa 1031, vr. 18b, 177a.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi, Zühdü Bey 226, vr. 12b, 16b-17a, 19a-b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan 1972, vr. 270a, 316a, 333a, 350a.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 1082, vr. 40b, 48b.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 412, vr. 24a.
- Müstakim-zâde Süleyman Sadeddin, *Mecelletü'n-Nisâb*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Atatürk Kitaplığı, Bel_Arp_01100.

- SOLMAZ, Süleyman (2018), *Gülşen-i Şu'arâ*, Ankara: KTB. Yayınları. [E.T.: 01.05.2019]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56733,ahdi-gulsen-i-suarapdf.pdf?0>.
- Şemseddin Sâmî (1314), *Kâmûsu'l-Âlâm*. C. 2, İstanbul: Mihran Matbaası.
- ZAVOTÇU, Gencay (2009), *Zehr-i Mâr-zâde Seyyid Mehmet Rızâ, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Tezkiresi*. Ankara: KTB. Yayınları. [E.T.: 01.01.2017]. e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/belge/1-83506/zehr-i-mrzade-seyyid-mehmed-riza---tezkire-i-riza.html>.